ISSN 2618-6047

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

550. SAYI EKİM 2022

FİYAT: 25 TL

MALI VE EVLADI İNSANIN CAN DÜŞMANI OLUR MU?

BİR SAHABİ SORDU, RESULÛLLAH CEVAPLADI

İNSANA 'DEĞER'

RUHSAL ŞİFA: "EŞİM BENİ ANLAMIYOR..."

HAYATIMIZ İNCE AYARLARA BAĞLI

KİRLİ SULAR, SARHOŞ BALIKLAR

BALIKLARIN ŞİKAYET ETTİĞİ ZAMAN

Sizlerle

Ekim 2022

Merhaba değerli dostlarımız,

Ekim sayımızla birlikte 550. sayımızı yayımlamış olduk. Allah'ın inayeti ve lütfuyla 45 yıldır her ay yeni bir Zafer kazandık. Bu, Zafer Ailesinin başarısı. Yazarlarımız, okuyucularım, çevresinde Zafer'i tanıtan ve abone yapan gönüllü dostlarımız, hazırlığında emeği olan herkes bu başarının sahibi.

Güzel niyetlerle yola çıkıldı, güzel insanlarla yüründü ve inşaallah kıyamete kadar bu güzellikler kıyamete kadar devam etsin. Allah doğrunun ve doğru yolda olanların yardımcısıdır. Zafer Dergisi de "Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütlerle davet et" ayetinin rehberliğinde doğru işler yaptı. Çok büyük hayırlara vesile oldu. Nice kalplere ve akıllara nice güzellikler taşıdı. Nice hayatlara dokundu. Ne mutlu bizlere ki böyle büyük hizmetler yapmış ve yapan bir derginin güzelliklerinden pay sahibiyiz. Rabbimiz tüm emeği geçenlerden razı olsun, mükâfatını dünya ve ahirette bol bol versin...

...

Eylül ayında rahmetli Selim Gündüzalp abimiz için de bir anma programı yaptık. Kültür merkezi salonunda yazarlarımızdan ve sevenlerinden oluşan konuşmacılar ve dinleyicilerle Selim abimizi konuştuk, hatıralarını yâd ettik.

Ertesi akşam da dersanemizde dualar edildi. Selim abimize, vefat etmiş olan yazarlarımıza, yazarlarımızın ve okuyucularımızın tüm geçmişlerine rahmetler olsun. Kabirleri Cennet bahçeleri olsun inşaallah.

...

Başta belirttiğimiz gibi sonsuz şükürler olsun Rabbimize ki, 550. sayımıza ulaştık. Gönül isterdi ki, bu önemli başarıyı çok daha geniş programlarla, konferans ve panellerle kutlayalım, Zafer'in önemini ve yaptığı hizmetleri, hayatımıza ve toplum hayatına katkılarını konuşalım anlatalım... Fakat kısıtlı imkanlarımız dergilerimizi ayakta tutmaya zor yetiyor. Çocuklarımız için hazırladığımız Arkadaş Dergisi de maliyet açısından Zafer'in iki katını geçiyor. Bu şartlarda programlar, paneller, en önemlisi de yeni projeler hayallerimizde kalıyor.

Fert, toplum, aile ve evlat açısından şikayet ettiğimiz ne varsa kültür dünyasından aldığımız yaralardan oluşuyor. Ehl-i dünya her türlü imkanlarıyla kültür sahasına yatırımlar yapıyorlar. Yetiştirdikleri insanlarla her alanda etkili oluyor, rol modeller çıkarıyorlar ve insanlar, gençler onları izliyorlar... Bizler de şikayet ediyoruz. Bizim imkân sahibi kardeşlerimiz ise binalar yapmayı ve gündelik yardımlarla sevap kazanmayı insan yetiştirecek projelere yatırım yapmaktan daha önemli görüyorlar. Oysa adam yetiştirmek Allah Resulünün en çok önem verdiği işlerden değil mi?.. Bozulma da düzelme de insanla oluyor... Bunu anlamadıkça şikayet etmenin bir faydası da olmayacak, bizleri sorumluluktan da kurtarmayacak.

...

Maddi konular açılmışken maliyetlerin artması dolayısıyla dergilerimizin yayın hayatına devam edebilmesi için fiyat artırmak zorunda kaldık. Anlayışla karşılayacağınızı umut ederek desteklerinizin çok çok önemli olduğunu hatırlatmak isteriz. Allah hepinizden razı olsun.

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...❖

— Editör

zafer

Ulusal Süreli Yayın

Ekim, 2022 / Sayı: 550

Fiyatı: 25 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi:

Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği

İktisadi İşletmesi

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Kapak Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın

Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.

zaferabone@gmail.com adresine

isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt İçi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): **300 TL** /KDV dahil

Yurt Dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa **60 EURO**

ABD: **70 USD** - Avustralya: **80 AUD**

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1 Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul

www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

SATIR / ARASI

Mükemmel olamazsın ama hatalarını görüp iyi insan olmaya gayret edebilirsin. Anne baba isen çocukların, öğretmensen öğrencilerin de bu çabanı görür.

Mükemmel değil, iyi insan olmayı, iyi vatandaş yetiştirmeyi hedefleyin.

— Doğan Cüceloğlu

Her dilde ne güzel kelimeler var: Her eserin, onu yapanın ruhundan bir parça taşıdığı düşüncesiyle bağlantılı olarak "intihal" kavramının Latince karşılığı 'plagium'un bir anlamı da "insan hırsızlığı/kaçırma" (Menschenraub) imiş. Muazzam.

— Prof. Dr. Erol Göka

Bir adım daha atamayacak kadar yorulduğumu düşündüğümde Hume'un şu sözü aklıma gelir: "Eğer burada durup daha ileri gitmeyeceksek, niçin bu noktaya kadar geldik?"

—Majoris

İbn-i Sina der ki:
"Şüphe hastalıkların yarısıdır. İyimser olmak, olumlu düşünmek ilaçların yarısıdır. Sabır ise şifanın ilk adımıdır.

Musikide çok başarılı bir sanatkâr olabilirsiniz, çok kabiliyetli olabilirsiniz, her şeyi bilebilirsiniz, bu mevzuda ağzınızla kuş tutabilirsiniz ama musikinin icab ettirdiği sanat, edep ve ahlâkınız yoksa, hiçbir şey olamamışsınız demektir.

— Bekir Sıtkı Sezgin

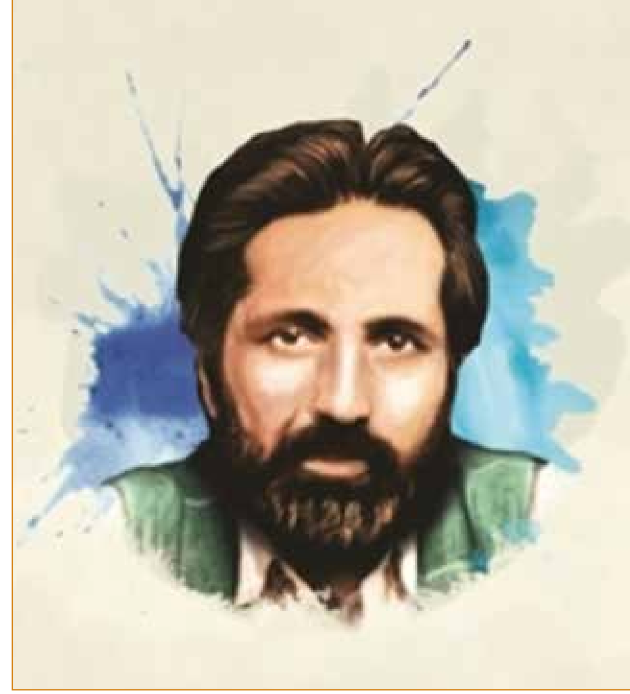

Gençlik Böyledir İşte...
Ah o kadrini bilmediğim günler,
Koklamadan attığım gül demeti,
Suyunu sebil ettiğim o çeşme,
Eserken yelken açmadığım rüzgâr
Gel gör ki, sular batıya meyleder,
Ağaçta bülbülün sesi değişti,
Gölgeler yerleşiyor pencereme;
Çağınız başlıyor ey hatıralar.
— Cahit Sıtkı Tarancı

Paulo Coelho'ya göre bir çocuğun bir yetişkine her zaman öğretebileceği üç şey vardır:
1. Nedensiz yere mutlu olmak.
2. Her zaman meşgul olabilecek bir uğraş bulmak.
3. Elde etmek istediği şey için var gücüyle savaşmak.

Rabbim!..
Sen olmasan kimin aklına gelirim ben!

— İbrahim Tenekeci

En uzun yoldur
insanın içi...
— Cahit Zarifoğlu

Bol bol okuyun ve okumayı terk etmeyin.
Derdi olan insan okur, derdi olmayan da okuyarak dert sahibi olur.
Asıl mesele bir derdimizin olmasıdır.
— Rasim Özdenören

Eğer birisinden nefret ediyorsan, o insanda nefret ettiğin şey aslında kendinde de vardır.
İnsan kendisinde olmayan şeyden rahatsızlık duymaz.
— Hermann Hesse

Biz kaşifiz, keşfetmek zorundayız. Siyeri sadece kitaplardan okumakla yetinemeyiz. Allah Rasulü'nün hayatında keşfedilmemiş onlarca güzellik keşfedilmek için bizi bekliyor.
— Muhammed Emin Yıldırım

Hayatımız İnce Ayarlara Bağlı

Kohezyon-Adhezyon Kuvveti

ELİF E. BAYRAKTAR

Kohezyon, aynı cins moleküllerin arasındaki çekim kuvvetine deniliyor. Bu olay sıvı ve katı maddelerde görülüyor, gazlarda ise ihmal edilebilecek kadar küçük. Bu maddelerin moleküllerindeki pozitif ve negatif yükler arasında oluşuyor. Bağların ömrü saniyenin trilyonda biri kadar; ancak komşu moleküller arasında sürekli yeni bağ kuruluyor ve bu da bileşiği bir arada tutuyor. Maddelere verilen bu özellik sonucunda sıvılardaki yüzey gerilimi adı verilen olgu meydana geliyor.

Bir maddenin molekülleri ile farklı bir maddenin molekülleri arasında da çekme kuvvetleri mevcut ve buna da adhezyon adı veriliyor. Bir bardak içerisindeki suyu ele aldığımızda; su moleküllerinin kendi aralarındaki çekme kuvvetleri kohezyon, bardağın molekülleri ile su molekülleri arasındaki çekim kuvvetleri ise adhezyondur.

Islaklık hissi de doğal olarak bu iki kuvvet arasındaki etkileşim ile ilişkili. Hatta kimya ve fizikte "ıslaklık" veya "ıslanma" bu kuvvetler arasındaki bağıntıya göre adlandırılıyor. Adhezyon kohezyondan büyükse ıslanma durumu, kohezyon adhezyondan büyükse ıslanmama durumu var anlamına geliyor.

Mesela kohezyonu çok yüksek olan civa, cam bir kaba konulduğunda, camın çeperlerine yapışmıyor.

...

Bu bilgiler akla şöyle bir soru getiriyor: Ya suyun kohezyon kuvveti civa kadar yüksek olsaydı!?

Eğer böyle olsaydı, ıslanamadığımız için ne banyo yapabilirdik ne de giysilerimizi yıkayabilirdik. Kısacası su hayat kaynağımız olmaz ve sudan yararlanamazdık.

Gördüğümüz gibi, suyun akışkanlığı tam da canlıların kullanabileceği oranda ayarlanmış. Bu, vücudumuzu mikrop ve virüslere karşı koruyan akyuvarların da hareketine imkân tanıyor. Eğer su daha yoğun olsaydı kan daha yoğun olacak ve akyuvar hücrelerinin damarlarımızdaki dolaşımı güçleşecekti. Ayrıca kalbin kanı pompalaması olumsuz etkilenecek ve bunun için gerekli enerji karşılanamayacaktı.

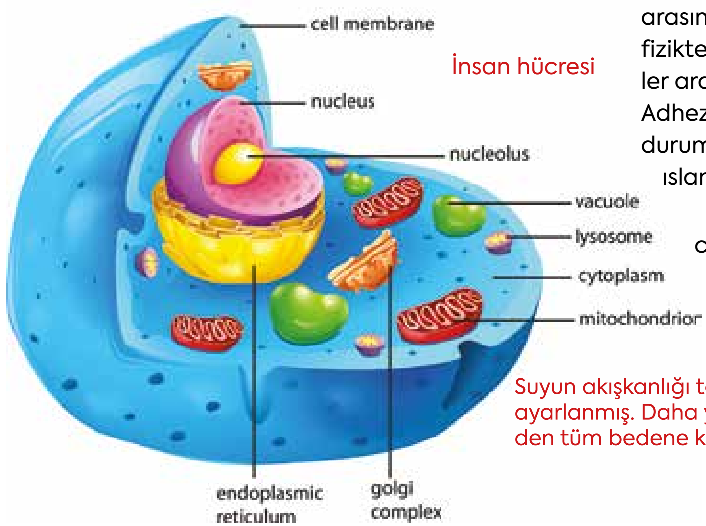
Suyun bu akışkanlık değerinin bizim için önemini Prof. Denton şöyle açıklıyor:

"Eğer akışkanlığı daha yüksek olsaydı, su, hayat için uygun bir temel madde olma özelliğini kesinlikle yitirirdi. Örneğin akışkanlığı sıvı hidrojen kadar yüksek olsaydı, canlıların yapıları, tahrip edici etkiler karşısında çok daha şiddetli hareketlere maruz kalacaktı... Hassas moleküler yapıların su tarafından desteklenmesi mümkün olmayacak, canlı hücresi son derece hassas olan yapısı ile yaşamını sürdüremeyecekti... Öte yandan, suyun akışkanlığı biraz daha az olsaydı, (proteinler, enzimler gibi) makromoleküllerin ve özellikle mitokondri gibi özelleşmiş yapılar ile küçük organellerin kontrollü hareketleri imkânsız hale gelecekti. Aynı şekilde hücre bölünmesi de imkânsızlaşacaktı. Hücrenin tüm yaşamsal faaliyetleri fiili olarak donacak ve bizim bildiğimize benzer bir hücre yaşamı mümkün olmayacaktı. Hücrelerin embriyogenez (anne rahmindeki gelişim) sırasındaki hareket etme ve sürünme yeteneklerine bağlı olan daha yüksek organizmaların gelişimi ise, suyun akışkanlığının çok az bile daha düşük olması durumunda, kesinlikle gerçekleşemeyecekti..."[1]

...

Bitkiler için de aynı özellikler geçerli. Suyun akışkanlığı daha zayıf olsaydı, bitkilerin kıl inceliğindeki borularının içinde ilerleyemeyecek ve bitki hayatı için gerekli maddeleri taşıyamayacaktı.

İnsan hücresi

Suyun akışkanlığı tam da canlıların kullanabileceği oranda ayarlanmış. Daha yoğun ya da daha az yoğun olsaydı hücreden tüm bedene kadar canlılık mümkün olmayacaktı.

Suyun akışkanlığı daha zayıf olsaydı, bitkilerin kıl inceliğindeki borularının içinde ilerleyemeyecek ve bitki hayatı için gerekli maddeleri taşıyamayacaktı.

Ve yine su daha yoğun olsaydı akarsuların akışı farklılaştığından dağ oluşumları değişecek, vadiler, verimli ovalar olmayacak, kayalar parçalanıp toprakları meydana getiremeyecekti.

Sıvıların akışkanlıkları arasında milyarlarca kat farklılıklar vardır. Ancak örneksiz yaratan Allah, bu milyarlarca farklı akışkanlık değeri içinde suyu tam olması gereken ideal değerde ve en uygun özellikleriyle yaratmış, hizmetimize vermiştir. Rahmetinin ve ilminin her şeyi kuşattığını böyle gösteren Yüce Allah'ın bu mükemmel yaratmasında bir hikmet ve bir amaç vardır:

"...O, her şeyi yaratmış ve yarattığı o şeylere en ayrıntılı ölçülerle düzen vermiştir." (Furkan Suresi, 2)❖

Kaynak:

1. Michael Denton, Nature's Destiny, s. 33.

Su daha yoğun olsaydı akarsuların akışı farklılaştığından dağ oluşumları değişecek, vadiler, verimli ovalar olmayacak, kayalar parçalanıp toprakları meydana getiremeyecekti.

Hayat Öyküsü

Çarşı Pazarın Sahibi

HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN

Halife Harun Reşit, Behlül Dânâ'ya vazife vererek onu çarşı ağalığına tayin etti.

Behlül hemen işe koyuldu ve bir fırına gitti. Birkaç ekmek tarttı. Fakat hepsinin gramı noksandı.

Dönüp fırıncıya sordu:

"Hayatından memnun musun, geçinebiliyor musun, çoluk-çocuğunla ağzının tadı nasıl?"

Adam memnuniyetsiz bir halde cevap verdi:

"Sorma beyim, hiçbir şeyde bereket kalmadı, işler kesat. Evde huzur yok, hanım itaatsiz, çocuklar haylaz, ağzımızın tadı hiç yok vesselam..."

Behlül bir şey demeden ayrıldı ve biraz dolaşıp başka bir fırına girdi. Orada da birkaç ekmek tarttı ve gördü ki bütün ekmeklerin gramında fazlası var eksiği yok.

Önceki fırıncıya sorduğu soruları bu fırının sahibine de sordu.

Adam gülümsedi ve dedi ki: "Elhamdülillah, işimde bereket evimde huzurum var, hanımım itaatli, çocuklar sadakatli. Allah herkese hayır ve huzur versin."

Behlül, başını salladı:

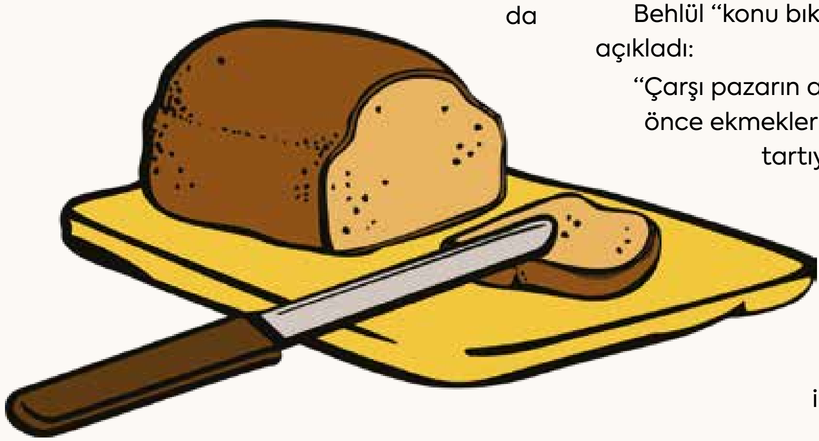
"Allah doğrulukta daim eylesin!" diyerek fırından ayrıldı.

Başka bir yere uğramadan doğru Harun Reşit'in huzuruna çıktı ve ağalıktan istifa ettiğini söyledi.

Harun Reşit duyduğuna inanamayıp sordu: "Behlül daha yeni başladın, ne çabuk bıktın?"

Behlül "konu bıkmak değil" dedi ve açıkladı:

"Çarşı pazarın ağası var! Benden önce ekmekleri tartıyor, vicdanları tartıyor, işleri tartıyor, buna göre herkesin hesabını görüyor, ceza ve mükâfatı da anında veriyor. Yani bana ihtiyaç yoktur." ❖

Saadet Asrından

Kahraman Bir Bayan

HAZIRLAYAN:
İBRAHİM YARDIM

Bu ayki asr-ı saadet yazımızda Nesibe bint-i K'ab, diğer adıyla Ümmü Ümare annemizden ve onun Uhud savaşındaki kahramanlığından bahsedeceğiz. Kocası ve iki oğlu ile beraber İslam ordusuna katılıp Uhud meydanına gelmişti. Savaşta yaralanan Müslümanlara yardım edip su yetiştirecekti.

Ancak savaşın ikinci aşamasında Müslümanlar bozguna uğrayınca Peygamberimizi koruyan yakın sahabelerin şehit düştüğünü gördü. Daha fazla dayanamayıp derhal Hz. Peygamberin yanına varıp Onu (sav) korumaya ve çarpışmaya başladı. Bu esnada Nesibe annemiz (r. anha) müşriklerin ok ve kılıç darbelerine maruz kaldı. Peygamber Efendimiz nereye baksa etrafında hep Hz. Nesibe'yi görüyordu. Peygamberimiz ona çok dua etti ve şöyle buyurdu:

"Ey Ümmü Ümare! Senin katlandığın ve dayandığın şeye herkes dayanamaz ve katlanamaz."

Uhud Savaşı sonrası Nesibe annemiz ciddi yaralar almıştı. Hayatı boyunca vücudundaki yara izleri ile hep gurur duydu ve şöyle derdi: "Ben Allah Resulünü korurken bu yaraları aldım."

Bunun üzerine Hz. Peygamber, "Ey Rabbim! Ümmü Ümare'yi ve ailesini cennette bana komşu eyle" diye kendisine dua edince Hz. Nesibe (r. anha) "Bana artık dünyada ne musibet gelirse gelsin gam çekmem, bu müjde bana yeter" diye karşılık verdi.

Bütün inananlara güzel örnek olan sahabelere Rabbimiz rahmet ve merhamet eylesin. Bizleri de sahabe neslinin gayret, himmet ve hizmetlerinden nasipdâr eylesin, izlerinden ve çizgilerinden ayırmasın. Âmin...❖

Kaynak: Salih SURUÇ, Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı, sy. 444, I. Cilt.

Yaşlanmak Başlanmaktır

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Batı dünyasında yaşlıların giderek yalnızlaştığını biliyoruz. Üretim çarkından çekilen ve tüketici olarak da yeterince dinamik bulunmayan yaşlılar, adeta toplumun kıyısına itiliyor. Yaşlanmanın getirdiği doğal bedensel zayıflık, yaşlı insanların utanmaları gereken bir durum olarak sunuluyor ve devreye anti-aging türü maskaralıklar sokuluyor. Anti-aging ideolojisi bize şunu söylüyor: "Genç olan daha iyidir. Beden genç, ince ve güzel görünmelidir ki insanlar onun üzerinden onu taşıyan kişiye değer versinler." Modernite gençliği adeta kutsuyor, bütün hayatı gençliğin kendisini tekrar ettiği bir döngü olarak kurmak istiyor. Bu da, yaşamışlığın getireceği derinliği reddetmek anlamına geliyor.

...

Yaşlı insanın biriktirdikleri kıymetsiz gösteriliyor. Burada modernliğin o bildik eski masalıyla karşılaşıyoruz, insana sürgit bir yurtsuzluk duygusu olarak yansıyan köksüzlük, bir ev ve aidiyet eksikliği. Yaşlıyı toplumdan kovanlar, onun hikayelerini de kovuyor. Yeni nesillere bir önceki neslin hikayeleri yerine sinema stüdyolarında veya dizi film setlerinde çekilen yeni hikayeler takdim ediliyor. Nesiller arasındaki süreklilik duygusu aşınıyor.

Yaşlıya duyulan tiksinti aslında modern Batıda ölümün müstekreh bir olgu olarak karşılanmasından doğuyor. 'Bir ayağı çukurda olan' yaşlı kişi, ölümü hatırlattığı için hayattan kovulmak isteniyor. Ölüm, çağdaş Batılının sürekli bastırdığı, inkâr ettiği, ona karşı savaştığı, kabullenilemez bir durum. Foucault'yen bir dille konuşacak olursak, nasıl akıl hastalarının maruz bırakıldığı 'büyük kapatma' toplumun sahte standartlarına uyum sağlamış 'normaller'i korumak amacına matufsa, yaşlıların huzurevlerinde toplanmaları da ölümün her türlü tezahür ve hatırlatıcısını sosyal hayattan tehcir etmek amacını taşıyor.

Ölümün yokluk anlamına geldiği agnostik bir iklimde bu anlaşılabilir bir savunma gibi görünüyor. Oysa 'hayatın akıp ölüme karışmaktan başka gayesinin olmadığı' bir kültürde ölüm, yokluk ve mutlak son anlamına gelmiyor ve bu yüzden yaşlılık ikrah edilecek bir durum olarak görülmüyor. Yaşlılık, Erik Erikson'un dile getirdiği gibi, 'hayatın bütünlüğünün kavrandığı bir durak' ve insan oradan biriktirdiği bilgelikle hayatı seyredebilir.

Doğu veya İslam kültürlerinde yaşlılığın bilgelikle bir tutulması, 'ak sakallı ihtiyar'ların her zaman bir hürmet nesnesi olması, önemli hakikatlerin onların dilinden aktarılması, bu kültürlerde yaşa verilen değeri gösteriyor. Bu kültürler yaşamışlığın kıymetine inanıyor, hayatın sokaklarında yorulmuş bir kişinin henüz yolun başında olan bir başka insana anlatabilecekleri olduğunu varsayıyor. Aslında pek çok geleneksel kültür, önderlik görevini görmüş geçirmiş yaşlılara tevdi ediyor.

...

Yaşlılık ve onun tezahürleri modern tıbbın uzun süredir ilgisini çekiyor. İnsanların doğal fizyolojilerinin bir hastalık sayılıp tedavi edilmeye çalışıldığı bir zamanda yaşıyoruz. Yaşlılık da tedavi edilmesi gereken bir durum olarak sunuluyor bir süredir. Anti-aging sektörü bu hokus pokustan ekmek yiyor. Yaşlanmakla birlikte bedenimizde meydana gelen değişimleri hissedemeyecek isek, hayatın geçip gitmekte olduğunun ve kaçınılmaz sonun yaklaştığının nasıl farkına varacağız? Yaşadıklarımızdan nasıl öğreneceğiz? Hayatın kırılganlığını en önce kendi bedenlerimizin kırılganlığından okuyamayacak isek, yaşamak bize ne katacak? Modern tecrübe insanın yaşadıkları ile iç yaşantısı arasına bir duvar örüyor, yaşadıklarımızın iç dünyamıza bir derinlik, bir bilgelik olarak yansımasını önlüyor.

Geniş ailenin kaybedilmesi kapitalizm için bir fayda sağlıyordu, böylece küçül(tül)müş ailenin toprağa ve atalara sadakati kalmayacak, hareketlilik artacak, yer değiştirmeyle birlikte iş ve tüketim sahaları da genişleyecekti. Ama çekirdek aile, bir evvelki nesille en yeni neslin irtibatının kopması, onlardan alınan hayat bilgisinin azalması anlamına da geliyordu. Yaşlılarıyla birlikte büyüyen çocukların sağladığı aidiyet ve süreklilik duygusunun çekirdek aileyle giderek azaldığını, hatta Batıda gittikçe yaygınlaşan tek ebeveynli ailelerle çocukların büyük bir sersemlik ve yurtsuzluk hissi yaşadıklarını söyleyebiliriz. Bakım işi giderek artan oranlarda profesyonel kurum ve kişilere devrediliyor ve ailenin yetişkinlerinin çocuklar üzerindeki otoritesi zayıflıyor. Bürokratizmin madeni sesi, aileyi sağırlaştırıyor.

İşte modern Batı uygarlığında yaşlılığın kapıları bütünlüğe değil de ümitsizliğe açılıyor. Hayatı üretim ve tüketimden ibaret sayan, 'üretip tükettiğin kadar varsın' diyen, reklamlarla kışkırtabileceği yaş dilimlerini kutsayan ve yaşın getirdiği bilgeliği yok sayan bir anlayış. Ölüm korkusu bir hayalet gibi yaşlı insanın yolunu kesiyor ve onu bu ileri yaşlarında hayata coşkuyla katılmaktan alıkoyuyor. Ölümü durdurma sapkınlığı, modern tıbbın kisvesine bürünerek büyük bir endüstriye dönüşüyor.

Doğunun tecrübesi ise çok farklı. İlerleyen yaşın ölüme dair farkındalığı çoğalttığı, ölümün hayata tutulan bir deniz feneri olduğu, hayat ve ölümün birbirine katılmaktan özge bir dileğinin bulunmadığı coğrafyalarda, yaşlılık hep selamlanmıştır. Yaşlıların eli bu yüzden öpülür ve bayram günleri en yaşlının evi bu yüzden ilk emirde ziyaret edilir. Yaşantıya, tecrübeye, bilgiye ve bilgeliğe hürmet, kadim medeniyetlerin geleneğidir. O yüzden bu topraklarda yaşlanmak 'başlanmak'tır.❖

Tutunacak Dal Varsa...

EZGİ AKGÜL

Yaşadığın hayat Süleyman ismine fazla gelir "Kanuni" derler. Bazen ona bile sığmazsın "Muhteşem Süleyman" demek zorunda kalır düşmanların bile.

Bazen fethettiğin yerler adının yanında ekber kalır. "Fatih" demek zorunda kalır insanlar seni çağırırken. Hatta, Mehmet demeyi unutur en sevdiklerin...

Kahraman olursun, Selim adı çok yavan kalır meşrebini anlatırken. "Yavuz" adamdı o demek zorunda kalır insanlar senden bahsederken...

Ömrün boyunca Amr bin Hişam olarak çağırılırsın. Kocaman kocaman çocukların, mevkin, malların olur. Sonra asırlar senin cehaletine şahitlik eder, Ebu Cehil olarak anılırsın. Adın sanın unutulur, geriye sadece akıllarda cehaletin kalır.

...

Bugünlerde hep bunu düşünüyorum...

Coğrafya gerçekten kader mi? Ya da coğrafya dediğimiz şey insanın kafasında belirlediği bir çaresizlik mi?

Cevabını tam olarak bulamadım, lakin nerede, hangi isimle, kimin çocuğu olarak doğduğumuzdan daha çok, bu dünyada nasıl yaşadığımız ve nasıl ayrılacağımıza odaklanmamız ve bunu önemsememiz lâzım sanırım.

Yoksa Pargalı İbrâhim olarak doğar, Makbul İbrâhim Paşa olarak yaşar, Maktul İbrâhim Paşa olarak gidersin bu dünyadan.

Ya da bir Fransız soylusu olarak dünyaya gelir adına Comte de Bonevella derler. Hayat seni öyle yerlere sürükler ki hayat sana Ahmet Paşa ünvanını layık görür. Tarih seni Humbaracı Ahmet Paşa olarak anar.

...

Bazen sanki bizden artık bir şey olmaz gibi bir umutsuzluğa kapılıyor, kendimizi saplandığımız bataklığın vicdanına bırakıyoruz. Bazen bir kafese kilitlenmiş kuş gibi çırpınıp duruyoruz. O kafesleri kendi ellerimiz ile kilitliyor, uçamadığımız için de kafesi suçlayan kuşlara benziyoruz.

Tutunacak dal varsa, hâlâ bağırarak yardım isteyebiliyorsak, hâlâ o bataklıktan çıkıp yeniden başlama şansımız var demektir.

Hayatımıza nasıl başladığımızdan ziyade ne olarak öldüğümüz daha önemli.

Her gün, yeni bir Bismillah olmalı bu yüzden de...

Ne geçmişte yaptığımız hatalar ayaklarımıza dolansın, ne de bugün içinde olduğumuz hal bizde kibire yol açsın.

Eğer hâlâ nefes alabiliyorsak hiçbir şey için geç değil.

Bu hayatta ölüm dışında her şeyin bir oluru bir çaresi mutlaka vardır. ❖

Kısaca Yaz, Ben Anlarım

ÖMER SEVİNÇGÜL

Mazinin küllerini karıştırıp 'Keşke!' demeyi bırak. Geçmişe ibretle, geleceğe ümitle bak.

•••

Devamlı arkana bakarsan

hızlı yürüyemezsin.

•••

Neyine kibirleniyorsun? Nedir bu afra tafralar? Sen hiç kabristana gidip de beylerle amelelerin, kodamanlarla fakirlerin, üzerlerinde bir karış ot, toprakta yan yana yattıklarını görmedin mi?

•••

Aydınlık bir kaynaktan gelir, oysa karanlık kaynaksızdır.

•••

Yağmur dindi mi şemsiye kapatılır. Bazen farkına varamaz, hâlâ şemsiyeyle dolaşırız. Hayatta da buna benzer şeyler yapıyoruz. Her şey değişiyor, başka biçimlere giriyor, biz eskisi gibi sanıyor, yaptıklarımızı yapmayı sürdürüyoruz. Birinin omzumuza dokunup "Hey, dostum! Yağmur dindi" demesi gerekiyor.

•••

İyi eserler ruhu besler, büyütür, geliştirir.

Kimi gıdadır, kimi meyvedir, kimi çerez. ❖

Kirli Sular, Sarhoş Balıklar

Balıklar İnsanlardan Şikayet Eder mi?

NİHAL BALCI

"Hadiste var ki: "Hatta deniz dibindeki balıklar dahi günahkâr ve zalimlerden şekva ediyorlar ki, onların yüzünden yağmur kesilir, hatta bizim de nafakamız azalır" derler. Evet, bu zamanlarda öyle günahlar, zulümler oluyor ki, rahmet istemeye yüzümüz kalmıyor, masum hayvanlar da azap çekerler."
(Emirdağ Lahikası-I , sf. 14)

1858 yılının sıcak bir yaz günü Kraliçe Victoria Thames nehri üzerinde gezintiye çıkar. Bir elinde kokulu bir mendil, diğer elinde ise taze bir buket çiçek vardır. Buna rağmen kokuya sadece birkaç dakika ancak dayanabilir ve kayığın hemen geri döndürülmesini emreder. (Resim 1)

Hepsinin akıp okyanusa döküleceğine güvenilerek, Londra'da ne kadar lağım,

Resim 1: Thames Nehri

endüstriyel atık, hayvan cesedi, çöp varsa, hepsi yüzyıllarca Thames nehrine akıtılmıştır. Thames ise bir gelgit alanı olduğu için atıklar geri gelip, nehirde sürekli birikir.

Parlamento, sorunu dile getirmeye çalışan bilim adamlarının sözünü dinlemedikçe kirlilik her geçen gün artar. Şehir sakinleri yüzlerinde kokulu mendillerle ancak sokakta dolaşabilmekte, rüzgârın yön değiştirmesi ile kilometrelerce uzaktaki insanlar, koku nedeniyle kusmaktadır. (Resim 2)

Resim 2: www.fiveminutehistory.com

Elbette problem sadece koku değildir. Thames aynı zamanda şehrin en büyük içme suyu kaynağıdır, ve bu kadar kirliliğe rağmen hala kullanılmaktadır. Bunun sonucu olarak dizanteri, tifo, kolera gibi hastalıklar dalgalar halinde gelir. İlk kolera salgınında 6500, ikincisinde 14.000, üçüncüsünde ise 10.000 Londralı hayatını kaybeder. (Resim 3)

En sonunda 1858 yılında, Londra'yı bir sıcak dalgası vurduğunda Thames neredeyse kurumaya yüz tutar. Bütün pislik yüzeye çıkar ve vuran güneşle birlikte fermente olmaya başlar. Koku dayanılmaz bir hal alır. İngiltere Krallığı tam da içinden kokuşmuştur.

Thames Nehri'nin kenarında bulunan parlamento binasında hayatlarını kurtarmak için henüz kaçmamış olanlar, Thames suyunun arıtılması ve şehrin altına bir kanalizasyon sistemi kurmak adına, tarihin en hızlı kararnamelerinden birine imza atarlar.

Adam Olacak Çocuk Nesinden Belli Olur?

Bir arkeolog olduğunuzu farz edin. 50.000 yıl önce insanların yaşadığı bir mağarada incelemeler yapıyor ve numuneler topluyorsunuz. Neler yok ki? İnsan ve hayvan kemikleri, toprak kaplar, hatta takılar. Yanınızdaki arkadaşınız ise kazdığı kısımda insan dışkısı buluyor. Gerisi var mı diye heyecanla arıyor. Bulduklarının resmini çekiyor. Hepsini dikkatlice toplayıp götürüyor. Bu arkadaşınıza ne dersiniz?

Siz belki deli dersiniz. Ama bilim dünyasında bu insanlara "moleküler arkeolog" deniliyor. Arkeolojik kazılarda elde edilenler üzerindeki DNA ve protein gibi molekülleri analiz ediyorlar.

Ahirette elimizin, dilimizin ve başka azalarımızın hakkımızda şahitlik edeceği, hep söylenerek büyüdük. Ahirete daha gitmeden, bu şahitlik meselesinin bir numunesini bize moleküler arkeologlar, yaptıkları çalışmalarla gösteriyorlar. Peki 50.000 yıllık bir insan dışkısı o insan hakkında acaba neler söyleyebilir?

Bir âlem olan insanın üzerinde ve içinde kendi hücre sayısından daha fazla mikrop var. Bunların bir kısmı ise bağırsağın içerisinde yaşıyorlar ve insanın dışkısının içinde de bulunuyorlar. Dolayısıyla, insan dışkısı bize öncelikle bu mikrobiom ile ilgili bilgiler veriyor. Bunun dışında, kolesterol seviyesi başka bir gösterge. Eğer yüksek ise, daha çok etle beslenildiğine işaret ediyor. Bitki kökenli maddeler de bulunursa, bu insanın hem etle hem de bitkisel kaynaklı beslendiğini söyleyebiliriz.

Resim 3: Thames nehrinden bir damla suyun resmedilişi. (Punch Dergisi, 1850)

Eski dönemlerde yaşamış insanlara göre şu an mikrobiomdaki pek çok faydalı bakteri türünün tükenmiş olduğunu görüyoruz.[1] İşlenmiş, paketli gıdaların tüketimi endüstriyel toplumlarda bazı bakterilerin yok olmasına neden oluyor. Başka bir deyişle, atalarımızın bağırsakları, ve dolayısıyla bedenleri bize göre çok daha sağlıklı. Bu bakteriler ne kadar azalırsa şeker, obezite, alerjiler gibi rahatsızlıklar daha da artıyor. Ayrıca eski insanların bağırsak bakterilerinin antibiyotik direncine sahip olmadıkları görülüyor. Şu anda ise bakterilerde antibiyotik direnç, tıptaki en büyük problemlerden biri.

Bir şehri, hücreleri insanlardan oluşan, büyük bir insan gibi hayal edersek, şehrin altından geçen kanalizasyon boruları da bu büyük insanın bağırsakları gibi oluyor. Örneğin eğer Londra'ya gitsek, bu borulardan numune alıp incelesek, elde ettiğimiz sonuçlar, Londra ile ilgili bize pek çok şeyi anlatabilir. Aslında yerin altına girmeye gerek de yok. 1800'lerde

yapılan kanalizasyon sistemi, Londra'nın %50 büyüme ihtimali ile tasarlanmış. Yeni eklemeler ve düzenlemeler ile hala kullanılıyor. Fakat şebekedeki lağım suları, o zamandan bu yana şehrin nüfusu, iki kere iki katına çıktığı için, fazla yağmur yağması gibi durumlarda, hala bugün de, Thames nehrine taşıyor. Yani Thames sularını inceleyerek de etrafını saran şehir ile ilgili bilgiler edinebiliriz.

Thames Londra ile İlgili Bize Neler Söyler

Londra, Avrupa'da uyuşturucu kullanımında en önde gidiyor. Ecstacy gibi bazı "parti ilaçları" denilen ilaçların kullanımı hafta sonları artış gösteriyor. Fakat kokain kullanımı o kadar fazla ki, iş günlerinde de hafta sonlarından pek farkı yok. Tabi bu, Thames sularına da yansımış oluyor.

Sularda Uyuşturucu Salgını

İngiltere'de 15 farklı nehirde, tatlı su karidesleri ile yapılan bir araştırma, sularda en yüksek miktarda bulunan kimyasalın kokain olduğunu tespit etmiş. Test edilen tüm karideslerde çıkmış.[2] (Resim 4)

Başka bir makale ise, dünyada yaygın olarak, tıpta tedavi için kullanılan ilaçlar kadar, yasadışı ve haram olan narkotiklerin üretildiğini, bu yüzden sularda bu uyuşturucu maddeleri test ettiklerini yazıyor. Deney sonuçları ise İngiltere ve İtalya'da göl ve nehirlerde, bol miktarda uyuşturucu madde olduğunu ortaya koyuyor.[3]

Resim 4: Tatlı su karidesi

Thames'in Yılan Balıkları Kokain Bağımlısı

Kokainin yılan balıklarına olan etkisi araştırılmış bir konu.[4] (Resim 5)

Kokaine maruz kalan yılan balıkları diğerlerine göre hiperaktif hale geliyorlar. Göç

Resim 5: Kokaine maruz kalan yılan balıkları

düzenleri bozuluyor. Düşük dozlarda bile iskelet kasları hem morfolojik hem de fizyolojik olarak zarar görüyor ve doğru düzgün yüzemiyorlar.

Yılan balıkları daha sonra temiz sulara alınsa da, 10 gün sonra ölçüldüğünde stres hormonu olan kortizol miktarlarının çok yüksek olduğu tespit edilmiş. Kortizol yüksek olunca balıktaki yağ dokusu erimeye başlıyor. Oysa balıklar, göç etme sırasında bu yağ dokusunu rızık olarak kullanırlar. Yeteri kadar yağ dokuları olmadığında ise, gitmeleri gereken yere gidemez, ve bu yüzden üremeleri kötü yönde etkilenir.

Alabalıklar ile yapılan başka bir deney,[5] yine bir uyuşturucu ilaç olan metamfetaminle ilgili. Metamfetamin ve türevleri bir yılda 27 milyon insan tarafından kullanılıyor[6] ve her geçen gün bu sayı artıyor. Araştırmacılar, ilacı içeren suda tutulan alabalıkların bağımlı hale geldiklerini, hareketlerinin azaldığını, ve stres belirtileri gösterdiklerini belirtiyorlar.

İlaç kesildikten 10 gün sonra davranışları normale dönse de, beyin kimyasallarında bağımlı insanlardakine benzer değişimler tespit edilmiş. Yani ilacın etkisi balıkta da insanlarda olduğu gibi uzun vadeli. Hatta problem dünya çapında şu anda çözülmüş olsa bile, bağımlılık birkaç nesil boyunca aktarılacaktır.

Balıklar Bağımlı Olursa Ne Olur?

Denizde olmaları gereken yerlerden çok, ilaçla gelen his için atık boruları çevresine birikirler. Ekosistemin dengesi bozulur. Yine insanlarda görüldüğü gibi başka aktivitelere kapanırlar. Beslenemez, üreyemez olurlar.

Baltimore Maryland'de yapılan başka bir araştırma ise amfetaminler üzerine yoğunlaşıyor.[7] Amfetaminler hiperaktivite tedavisi ilaçları ve bazı yasadışı uyuşturucuların içerisinde bulunuyor. Suya geçmesi ile suda yasayan bakteri, alg ve böcekler gibi minik canlıları derinden etkiliyor. Deney sonuçları amfetaminli sularda yaşayan mikroorganizmaların daha az klorofil ve enerji ürettiğini gösteriyor. Daha az klorofil ise daha az fotosentez ve daha az besin üretimi anlamına geliyor. Bu da okyanusta besin zinciri içerisinde önemli bir yer tutan bu organizmalar ile beslenen diğer canlılar, küçük balıklar, ve onlarla beslenen büyük balıklar için, besin piramidinin en tepesine kadar tüm canlıların rızkının azalması demek oluyor.

"Her Koyun Kendi Bacağından Asılır"

İnsanlar içki ve uyuşturucu kullanarak, veya başka bir şekilde günah işlediklerinde, gayb âleminde nasıl bir koku ve görüntü meydana geliyor, manevi hava nasıl değişiyor, insanlar ve diğer canlılar bu hava değişiminden nasıl etkileniyor bilemiyorum. Fakat şu gözlemlenebilen madde âleminde, bu yasak ve günahlı maddelerin kullanımı ile sudaki canlılara kadar zararın ulaşması, her şeyin nasıl her şey ile bağlantılı olduğu ile ilgili bize ipuçları veriyor. 85 katlı bir gökdelenin en üst katında, kapalı ve karanlık bir odada uyuşturucu kullanan biri, denizin metrelerce altında zavallı bir canlının, kilometrelerce ötede masumca suyunu içen bir bebeğin hakkına giriyor. Sonra kalkıyor, "Bu benim vücudum, ne istersem yaparım. Her koyun kendi bacağından asılır," diyor.

Ne vücut bizim, ne bu sorumsuzca kullandığımız kaynaklar ve gezegen. Haram ve yasak olan uyuşturucu gibi maddeleri bir kenara bırakalım, aslında, helal dairesinde olanları bile bilinçli, ve israf etmeden kullanmak gerek.

Suları Kirleten Başka Kimyasallar da Var

Makinemizden boşalan deterjanlı sular, giydiğimiz naylonlu kıyafetlerden kopan plastik lifler, böcek ve tarım ilaçları, endüstriyel kimyasallar kanalizasyona, oradan suya ve toprağa karışıyor. Yiyip içtiklerimizle tekrar bize geri dönüyor.

Tansiyon ilaçları, antibiyotikler, antidepresanlar, uyku ilaçları, antihistaminler ise sularda bulunduğu tespit edilen reçeteli ilaçlardan sadece küçük bir kısmı. Bu sadece İngiltere'yi ilgilendiren bir problem de değil. Amazon'dan Delhi'ye kadar 1052 farklı yerde, 258 nehirde yapılan analizler problemin global bir hal aldığını gösteriyor.[8] Venezuela'da modern tıp ilaçlarının kullanılmadığı köyler bile buna dahil.

Alınan ilaçların tamamı vücut tarafından emilime uğramıyor. Bir kısmı tuvalete ve oradan da kanalizasyona gidiyor. Bazı hastaneler, hapishaneler, ve huzur evleri, rutin olarak, milyonlarca kullanılmamış ilacı tuvalete atıp sifonu çekiyor.

İlaçlar zaten kendi başına tehlikeli olsa da, etkileşimlerinden doğan farklı sonuçlar uzun vadede nedir bilinmiyor. Her yıl milyarlarca reçete yazılıyor. Bu ilaçları yasaklayamayız, bunlara ihtiyacımız var. Ama en azından ilaç şirketleri üretim yaparken, çevreye zarar vermeyecek alternatifler üzerinde çalışmalar yapmalılar.

Çevreye yayılan bunca ilaç, bakterilerde de antibiyotik direnç oluşmasına neden olarak bazı hastalıkların tedavisini zorlaştırıyor. Arıtma tesisleri kirlilikleri temizleyebilse de kokain gibi ilaçları süzemiyor. Bunların hepsini süzebilecek arıtma tesisleri inşa etmek ise yıllar süren çalışmalar ve yüklü miktar para

gerektiriyor. Tabi aynı zamanda çevre ile ilgili artık eskimiş bazı yasa ve düzenlemelerin de değişmesi gerekiyor.

Sudaki İlaçlar Balıklara Ne Yapar?

Florida'da bir av hayvanı olarak kanunlarla koruma altında olan Kemik Balığı nüfusu, 80'lerden bu yana yarıya inmiş durumda. Yapılan bir araştırma, bu balıkların kanında ve dokularında 58 farklı ilaç bulunduğunu tespit etmiş.[9] (Resim 6)

Florida Fort Lauderdale'de 800 milyon litre lağım okyanusa dökülmüş.[10] 320 tane olimpik havuzu dolduracak kadar...

Analiz edilen kemik balıklarından bir tane-

Resim 6: Gri hayalet olarak anılan kemik balığı

sinde, 7 farklı ilaç bulunur. Bunlardan 8 tanesi antidepresandır, ve insani tedavi edecek dozun 300 katı kadardır.

Kemik balığının beslendiği 125 farklı küçük su canlısı incelendiğinde kirliliğin sadece bir balıkta olmadığı, sudaki karides, yengeç ve diğer küçük balıklarda da fazlaca bulunduğu ortaya çıkar.

Kaygı bozukluğu için verilen bir ilacın, somon balıklarının daha hızlı yüzüp daha riskli davranmasını,[11] bir antidepresanın, kerevitlerin fazlaca cesur davranmasına sebep olup, avcılara karşı daha savunmasız hale getirdiği gözlemlenmiş.[12] (Resim 7-8)

Bir su arıtma tesisinin borularının açıldığı bölgelerde yapılan başka bir deney ile ilgili makalenin yazarları, doğum kontrol haplarına işaret ediyor. Bu bölgedeki erkek alabalıkların

Resim 7: Kerevit

birkaç hafta içerisinde dişiye dönüştüğü görülüyor.[13] (Resim 9)

Kanada, Ontario gölünde sentetik östrojene maruz bırakılan başka bir tür balığın, yine erkeklerin dişiye dönüşerek azalması ile, nerede ise türü tükenecek hale geldiği görülüyor.[14] Son zamanlarda artan, erkeklerin kadınlaşması, ve tersi olayların bir nedeni de, yediklerimiz ve içtiklerimizle ilgili olabilir mi diye, insan düşünmeden edemiyor. Örnekler ise, ilaçlar ile su canlılarının davranışlarının ve fizyolojilerinin değiştiğine dair yapılan araştırma ve gözlemlerden sadece birkaçı.

Reçeteli veya reçetesiz ilaçların insan davranışlarını değiştirebildiğini biliyoruz, ve suda yaşayan canlılarda da benzer etkiler yapması

Resim 8: Florida sahilinde insanların denize temas etmemesi için bir uyarı (www.wmnf.org)

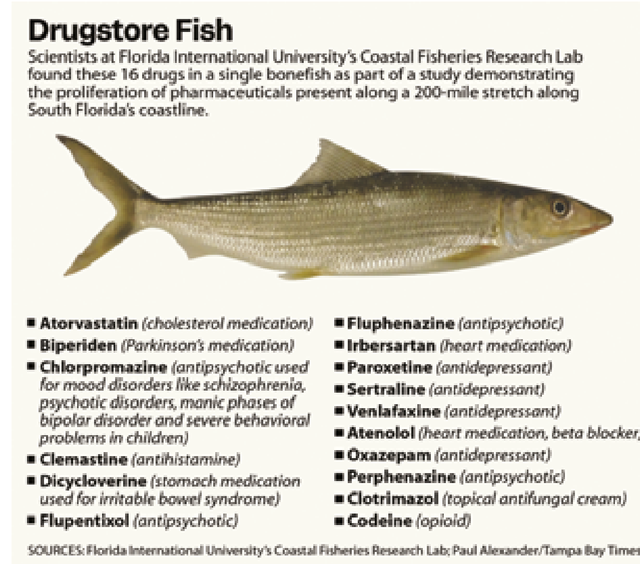

Resim 9: Gökkuşağı alabalık

bizi şaşırtmıyor. Fakat konu düşünebildiğimizden çok daha karmaşık. Örneğin, her gün kullanılan temizlik maddeleri, kozmetikler, kıyafetlerdeki kimyasalların insan ve diğer canlıların davranışları üzerindeki etkisi nedir bilemiyoruz. Ürünler daha piyasaya çıkıp onaylanmadan hem fizyolojik hem de davranışsal toksik etkilerinin de mümkün olduğu kadar kontrol edilmesi gerekir. Şu anki ilaç seviyeleri, belki de, anında ölümcül olmadığı için fazla dikkat çekip ülkelerin kanunlarını birden değiştirebileceği kadar değil. Ama uzun vadedeki zararlarını da hesaba katmak gerek.

Geçen yıl Marmara Denizinde meydana gelen müsilaj hepimizi çok üzdü. İşler bu hale gelmeden şahıslar, belediyeler, ve devlet

Resim 10: Eczane gibi balık. Bir balıkta tespit edilen ilaç ve kimyasal maddeler

çapında, her dairede gerekenlerin yapılarak sularımızın tertemiz kalmasını ümit ediyoruz. (Resim 10)❖

NOT: Bu yazının kaynaklarına web zitemizdeki sayfasından ulaşabilirsiniz.

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

"NE OLACAK HALİM?"

Bir adam, Hazreti Ali'ye (ks) geldi ve "Ben yaptığım hatalarla mahvoldum, ne olacak halim?" diye ümitsiz şekilde sızlandı.

İmam-ı Ali (ks) o adama şu harika cevabı verdi: "Mahvolacak zamana daha gelmedik, tövbe kapısı henüz kapanmamıştır, tövbe et, yoluna devam et."

● ● ●

YENİ DÜŞÜNCELER

Einstein bir gün üniversitede arkadaşlarına: "Neden en iyi düşünceler sabahları tıraş olurken aklıma geliyor?" diye sorar.

Bunun üzerine arkadaşı der ki:

"Alışılmadık yeni düşüncelerin ortaya çıkışı için zihnin bilinçli gerginliğinin gevşemesi gerekir. İnsan alışıldık bir iş yaparken, dinlenirken ya da yolda yürürken, bu iç denetimlerin baskısı ortadan kalkar ve yenilikçi düşünceler gelir."

● ● ●

HER ŞEY ONU ANLATIR

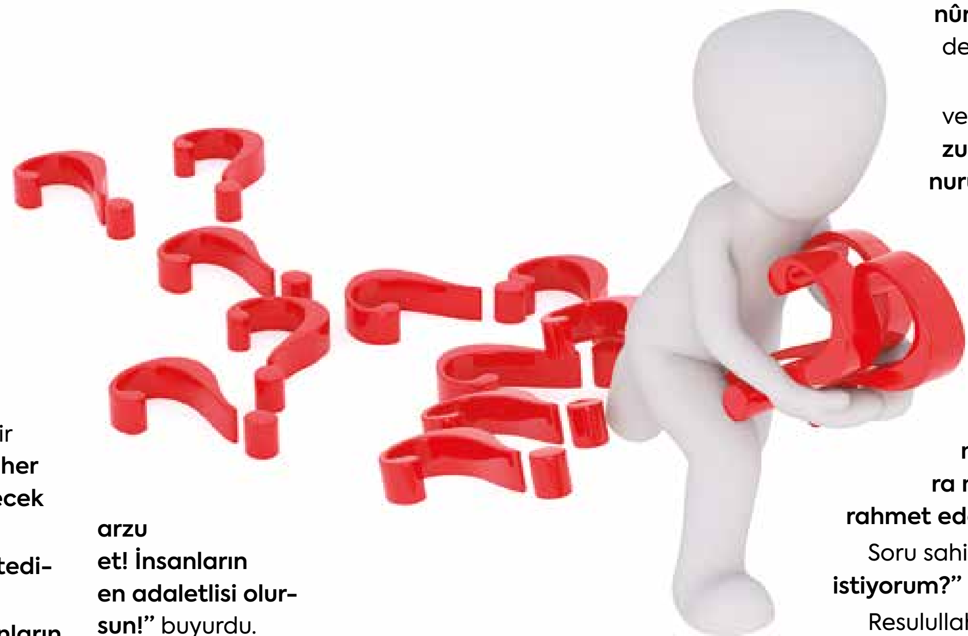
Prof. Dr. Faruk Beşer diyor ki; "Allah'ın varlığı konusundaki deliliniz nedir?" diye sormuştum. Birisi şöyle demiş:

"Vücudumuzdaki damarların toplam uzunluğu 120.000 km'dir. Böyle bir boru sisteminin tesadüfen döşenemeyeceğini bildiğim için Allah dedim."

Biz de Allah diyoruz. ❖

Bir Sahabi Sordu,
Resulûllah Cevapladı

MEHMET PAKSU

Ashab-ı kiramdan Hâlid b. Velid der ki, "Resulullah aleyhissalatü vesselama bir adam gelip **"Beni, dünyada ve ahirette her ihtiyaçtan müstağni kılacak, bana yetecek şeylerden Sana soracağım?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"İstediğini, sor!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Yâ Resulallah! Ben, insanların en bilgilisi olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'tan kork; buyruklarını yerine getir, yasaklarından sakın! İnsanların en bilgilisi olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İnsanların en zengini olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Kanaatkâr ol! İnsanların en zengini olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İnsanların en hayırlısı olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"İnsanların en hayırlısı, insanlara yararlı olandır!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İnsanların en adaletlisi olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Kendin için neyi arzu edersen, insanlar için de onu arzu et! İnsanların en adaletlisi olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah'a, insanların en yakını olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Yüce Allah'ı çok zikret! Allah'a, insanların en yakını olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Muhsinîn'den, ihsan derecesine erenlerden olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'a, görüyormuşsun gibi ibâdet et! Sen Onu görmesen de O seni görür!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İmanımı tamamlamak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Ahlâkını güzelleştir! İmanın kemâle erer!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Taat ehlinden olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'ın emrettiği farzları yerine getir! Taat ehli olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah'a, günahlardan pâk olarak kavuşmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Cünüplükten gusllet! Üzerinde günah bulunmaksızın kıyamet günü Allah'a tertemiz kavuşursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Kıyamet günü nûr içinde olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Hiç bir kimseye zulmetme! Kıyamet gününde nurun çoğalır, kat kat olur!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Rabbimin bana rahmet etmesini istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Kendine merhamet et! Yaratılmışlara merhamet et! Rabbin sana rahmet eder!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Günahımın azalmasını istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"İstiğfar et, Allah'tan yarlığanmak dile! Günahın azalır!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İnsanların en kerîmi, en üstünü olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'ı, mahlûkuna şikâyet etme! İnsanların en kerîmi olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"İnsanların en güçlüsü olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'a tevekkül et, bağlan! İnsanların en metini ve güçlüsü olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah ve Resulünün sevdiği kimselerden olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Allah'ın ve Resulünün sevdiklerini, sev! Sevmediklerini, sevme!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah'ın gazabından emin olanlardan olmak istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Hiçbir kimseye kızma! Allah'ın gazabından emin olanlardan olursun!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Duamın makbul ve müstecap olmasını istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Harama yaklaşma! Duan, müstecap olur!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Yüce Allah'ın, beni, halka rüsva etmemesini istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Sen, ayıp yerini koru! Yüce Allah da seni halka karşı rüsva etmez!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah'ın, ayıbımı örtmesini istiyorum?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Sen, kardeşlerinin ayıplarını ört ki, Allah da senin ayıbını örtsün!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Günahlarımı yok edecek şey nedir?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Göz yaşı, huşu ve hastalıklardır!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah katında hasenenin efdal ve üstünü nedir?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Güzel huy, tevazu, belâlara katlanıp sabretmek, Allah'ın takdirini rıza ile karşılamaktır!"** buyurdu.

Soru sahibi **"Allah katında günahın, kötülüğün en büyüğü, en ağırı nedir?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Kötü huy ve nefsin pintiliğine tâbi olmaktır!"** buyurdu.

Soru sahibi: **"Allah'ın gazabını sakinleştirecek şey nedir?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam, **"Gizli sadaka vermek ve akrabaya iyiliktir"** buyurdu.

Soru sahibi **"Cehennem ateşini söndürecek şey nedir?"** dedi.

Resulullah aleyhissalatü vesselam **"Sabırdır!"** buyurdu.❖

(Kaynak: Alâuddin el-Müttaki, Kenzü'l-Ummal, c. 16, s. 127-128.)

Dünya Atmosferinde Mükemmel Gaz ve Basınç Dengesi

PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK

Atmosfer; kabaca, %77 azot, %21 oksijen ve %1 nispetinde karbondioksit ve argon gibi diğer gazların karışımından ibarettir. İnsanlar gibi, canlıların büyük çoğunluğu enerji elde etmek için, şekeri yakar ve bunun için de oksijene ihtiyaç duyarlar. Şekerin oksijenle kimyasal dönüşümünde açığa çıkan enerji, adına ATP (adenosin trifosfat) adı verilen enerji paketçiklerine (minik akücüklere) nakledilir. Canlı bünyelerindeki bütün faaliyetler ATP enerjisi ile mümkün olduğundan, sürekli olarak oksijene ihtiyaç duyar, bu ihtiyacı karşılamak için de solunum yaparız.

"Mademki oksijene bu kadar ihtiyacımız var, atmosferde daha yüksek nispette bulunması daha faydalı olmaz mıydı?" diye düşünebiliriz. Fakat oksijenin o kadar kolay tutuşma özelliği vardır ki; %21'in üzerindeki her yüzde birlik oksijen artışı, bir yıldırımın orman yangını başlatma ihtimalini %70 artırabilmektedir. %25'ten yüksek bir oksijen nispeti ise, şu an kullandığımız nebatî gıdaların büyük bir çoğunluğunun yanıp kül olması demektir. Böyle bir oksijen nispeti durumunda, bütün tropik ormanları ve arktik tundraları yok edecek, dev yangınlardan korunmak mümkün olmayacaktı. Demek ki, atmosferin şu anki oksijen nispeti, planlı bir denge hâlini göstermektedir.

...

Oksijen ve karbondioksitin sürekli kullanılmasına rağmen, havadaki oranının sürekli korunması da hârika bir devr-i daim mekanizması iledir ki (biz bozmazsak), bozulmadan devam etmektedir.

Hayvanlar devamlı olarak oksijen tüketirken, kendileri için zehirli olan karbondioksiti havaya salar. Bitkiler ise, bu işlemin tersini gerçekleştirerek, bir taraftan karbondioksiti oksijene çevirirken; diğer yandan da başta şeker olmak üzere gıda maddesi üretir. Her gün milyarlarca ton oksijen bu şekilde üretilerek atmosfere salınır.

Mesela bitkiler de hayvanlarla aynı şekilde oksijen tüketip havaya karbondioksit verseydi, kendimizi kısa sürede yaşanılmaz bir gezegende bulurduk. Oksijenin hızla tükenmesi ile canlılar hayat sahnesinden silinirdi.

Bir de hem hayvan hem de bitkilerin oksijen ürettiği bir dünyada yaşadığımızı farz edelim: Atmosfer; kısa sürede öyle yanıcı bir özellik kazanırdı ki, ufak bir kıvılcım bile dev yangınlara yol açardı.

Atmosferdeki diğer gazlar gibi, oksijen miktarının en ideal olan nispette, tehlikenin ve faydanın çok iyi bir biçimde dengelendiği bir oranda seyretmesi hassas bir plânlamayı gösteriyor.

...

Hayatımızın her ânı, şuurunda olsak da olmasak da nefes alıp vermekle geçer. Sürekli olarak ciğerlerimize havayı çeker ve sonra da aynı havayı geri veririz.

Nefes almaya bu kadar ihtiyaç duymamızın sebebi, vücudumuzda her an gerçekleşen milyarlarca biyo-kimyevî işlemin, oksijen sayesinde gerçekleşiyor olmasıdır.

Şu anda bu yazıyı görmemizde bile, oksijenin rolü vardır. Gözümüzün retina tabakasındaki milyonlarca hücre, oksijenle beslenmektedir. Kanımızdaki oksijen miktarı düşünce, gözümüz kararır. Vücuttaki kasların ve bu kasları oluşturan hücrelerin bütünü, karbon bileşiklerini yakarak, yani oksijenle reaksiyona girerek enerji üreten merkezlere sahiptir.

...

Akciğerlerin içindeki odacıkların ve dolayısıyla bu odacıklara giden kanalların dar olmasında da, Allah'ın (cc) hikmetini görmekteyiz. Öyle ki bu kanalların çapı da, havanın yoğunluk ve basıncının rahatlıkla hareket edebileceği değerdedir.

Hava basıncı 1 atmosfere tekabül eder. Bu da parmak ucu kadar yere 1 kilogramlık basınç demektir. Deniz seviyesinde, bir litre havanın yoğunluğu bir gramdır. Görüldüğü gibi, hava, tüy gibi hafifliğine karşı, muazzam bir basınca sahiptir.

Havanın akışkanlığı, suyun elli katı kadardır. Bu değerler, gerçekte hayatımız için çok kritik ve hassas ölçülerdir. Eğer atmosferin yoğunluğu biraz artsa, nefes almak, bir enjektöre bal çekmek gibi zorlaşacaktı. Bu durum karşısında, "O zaman enjektörün iğnesi kalın yapılabilir" diye düşünmek, yani akciğer kanallarının genişletilmesini düşünmek de mânâsız olur. Çünkü akciğerlerin hava ile temas eden alanı çok küçülecek ve akciğerler vücut için gerekli oksijeni alabilecek yapıdan uzaklaşacaktı. Havanın yoğunluğu veya akışkanlığı biraz daha fazla olsaydı, bu durumda hava direnci büyük oranlara çıkacak ve bir canlıya ihtiyaç duyduğu oksijen miktarını sağlayacak pratik bir solunum sistemi olmayacaktı.

Gördüğümüz gibi, hayat için gerekli olan bir çok şartın küçük bir aralıkta gerçekleşmesi—ve atmosferin de bu aralıkta olması—da Allah'ın hassas tedbirinin eseridir.

...

Atmosfer basıncı şu anki değerinden fazla değil, beşte bir nispetinde düşük olsaydı ne değişirdi?

Buharlaşma ve kaynama, açık hava basıncına bağlı olarak değiştiğine göre, denizlerdeki buharlaşma artacak ve atmosferde yüksek miktarlara varacak olan su buharı, Dünya üzerinde sera tesiri yapacaktı. Bu da, Dünya ısısının aşırı derecede yükselmesi demekti.

Atmosfer basıncının şu anki değerinden bir kat daha yüksek olması durumunda ise, buharlaşma azalacağı için atmosferin su buharı oranı öylesine azalacaktı ki, Dünya üzerindeki karaların tamamına yakını çölleşecekti.

Bu kâinat ve içindekiler, bizlere kendi arzularıyla hizmet etmiyor. İnsan insafla düşünmeli: Bütün eşya bize hizmet edecek şekilde hareket etmekle, başıboş olmadığımızı göstermiyor mu?

...

Görüldüğü gibi, sadece atmosferin işleyişi ve içindekilerin her birisi birer ibret levhası ve Allah'ı tanıtan kudret kelimeleridir.❖

“Hıristiyan Bir Ailede Büyüdüm. Hıristiyan Geçmişimin ve Dini Bağlarımın Beni İslam’a Hazırladığını Anladım”

SÖYLEŞİ: İLKNUR FATMA KEMERLİ

Yolanda Melendez

Tanıştığımız iyi insanlar da rızkımızın bir parçasıdır der Nouman Ali Khan. Ve her rızık, tayin edilmiş bir zaman ve mekânla nasibine ulaşır. Çok kez aynı ortamda bulunmamıza rağmen tanışamadığımız sevgili Yolanda ile Türkiye’de bulunduğum süre içerisinde internet üzerinden tanışıp röportaj yapmak nasip oldu. Uzun mesafeden kurduğumuz bu irtibat ile çok samimi bir ihtida öyküsüne şahit oldum.

Sevgili Yolanda. Öncelikle bize biraz kendinden bahseder misin?

Adım Yolanda Melendez. Müslüman Amerikalı bir mühtediyim. Şu an Ohio’da yaşıyorum. Karayip denizinde ABD’ye bağlı küçük bir ada olan Porto Riko’da doğdum. Babam Amerikan ordusunun aktif bir üyesi olduğu için ben büyüme çağındayken Amerika’ya geldik. 1998 yılında ben lisedeyken babam emekli oldu. Bu süre zarfında ben de eşimle tanıştım ve evlendik. Eşim Mısırlı ve 22 yıldır evliyiz. Yaşları 7 ila 20 arasında değişen 5 çocuğumuz var.

İslamiyet’i ne zaman tanıdınız ve nasıl kabul ettiniz?

Hidayet yolculuğum eşimle tanıştıktan sonra başladı. Eşimle tanıştıktan bir süre sonra beni annesi ile tanıştırdı. Annesi beni çok samimi ve nazik karşıladı. Eşimin akrabaları beni Georgia, Savannah’taki Cihat Mescidi’ne götürdüler. Burası cemaatinin çoğunluğunu Afro-Amerikalıların oluşturduğu küçük bir mescitti. Buradaki bayanlar bana çok ilgi ve sevgi gösterdiler. İslam’ı daha derin anlamam hususunda rehberlik yaptılar. Bunun neticesinde, elhamdülillah, 19 Mayıs 2000 Cuma günü şehadet getirdim.

Bizlere İslamiyet’ten önceki yaşamınızdan bahseder misiniz?

Benim çocukluğum Katolik kiliselerinde geçmişti. Annem, kilisenin faaliyetlerine katılmamız konusuna çok özen gösteriyor ve kilisenin bir çok faaliyetine önderlik ediyordu. Hatta kilisenin gençlik gruplarında koro liderliği gibi sorumluluklar üstleniyordu. Bu nedenle ben de kilisede çok aktif ve yoğun zamanlar geçirdim. Şehadet ettiğim Cuma gününden beş gün önceki pazar günü bile kilisenin bir faaliyetinde bulunuyordum. Dinimi derin bir şekilde anlamıştım çünkü ailemin kilise ile bağı kuvvetliydi. Kilisenin sevgi ve dostluk bağlarına inanıyorlardı. Aslında İslam bendeki bu dinî anlayışı tamamladı. Bunu aslında biraz Peygamber Efendimizin (sav) Hatemü’l-Enbiya sıfatıyla kendisinden önceki Hristiyanlık ve sair dinleri tamamlamasına benzetiyorum. Ben de İslam’a girmek ile manevi gelişimimi mühürlemiş oldum.

Şehadet getirdikten sonra neler hissetiniz ve hayatınız nasıl değişti?

İslam’a girdikten sonra aslında Hıristiyan geçmişim ve dini bağlarımın beni İslam’a hazırladığını anladım. Geçmişimden dolayı İslam’a giriş sürecini, sanki doğal bir sürecin tamamlanması gibi hissettim. Geçmişim benim daha iyi bir Müslüman olmam konusunda bana çok yardımcı oldu. Şehadet getirdikten sonra kendimi dünyayı yeniden keşfetmeye çalışan bir çocuk gibi hissettim. Dinim hakkımda olabildiğince çok şeyi öğrenmeye çalıştım. Daha iyi bir Müslüman olmak adına, adım adım yapmam gerekenleri hayatıma geçirmeye gayret ettim. Bu aslında ihtida etmiş Müslümanlar arasında ortak bir durum. Eşim benim için müthiş bir bilgi kaynağıydı. Fakat din değiştirmenin zorluğunu anlamak bundan farklı bir şey. Yoğun depresyon ve üzüntü ile dolu bir dönem yaşadım. Yeni dinim ile barışmam ve bir Müslüman olarak sorumluluklarımı öğrenmem yıllar sürdü. Fakat, iyi bir Müslüman aile yetiştirmek konusunda çok kararlıydım. Evlendiğim zaman babamın bazı tavsiyeleri olmuştu. Bir evde aile reisinin aynı zamanda evin dini bir lideri olmasını ve bir kocanın iyi bir aile yetiştirebilmesi için tanrı ve onun dini ile iyi bir bağlantısının olması gerektiğini söyledi. Bir eş olarak da benim, kocamın tanrı ile kurduğu ilişkide çabalarını desteklememin çok önemli olduğundan bahsetti. Katolik inancındaki babamın bu tavsiyesi, daha iyi bir Müslüman olmak ve İslami bir yuva kurmak noktasında düşüncemin temelini oluşturdu. Bu süreç içerisinde yeni Müslüman olanların gruplarına katıldım ve eşimin ailesinden büyük bir destek aldım.

İslamiyet’te sizin en çok etkilendiğiniz konu ne oldu?

İslam düşüncesi benim için huzur vericiydi. Kuran, kutsal ve korunmuş bir kitap olduğu için inancımı muhkem bir hale getiriyordu. Kuran’daki birçok şeye önceki inancımdan aşinaydım. Mesela, Hz. Meryem (as) için sonsuz saygı ve sevgi duyulması gerektiği Hristiyanlık’ta önemliydi. Hz. Meryem’den

Yolanda Melendez Hanım ailesiyle birlikte Toledo Camii önünde

Kuran’da, İncil’den daha fazla bahsedildiğini gördüm. Hatta Hz. Meryem Kuran’da ismi ile zikredilen tek kadındı. Âl-i İmran suresindeki 42. ayette ondan bahsedilen şu ifadeye hayran kalıyorum ve her defasında onun örneğinden çok etkileniyorum:

“Melekler şöyle demişti: “Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz kıldı ve seni bütün dünyadaki kadınlara üstün eyledi.”

Hz. Hatice’nin örnekliği de beni çok etkiliyor. Peygamberimiz (sav) ona çok yüksek bir saygı duyuyordu. Sahih-i Buharî’de geçen hadisi okuyunca eşimi sevmek ve ona destek olmak konusunda Hz. Hatice’yi örnek almam gerektiğini hissettim.

“Hatice yanına geldiği zaman, ona Rabbinden ve benden selâm söyle! Ona cennette inciden yapılmış bir saray verileceğini müjdele!”

Şehadetinden sonra İslam ülkelerine gittin mi? Gözlemlerini ve yorumlarını bizlerle paylaşabilir misin?

Ziyaret ettiğim tek Müslüman ülke Fas oldu. İlk gittiğimde bir kültür şoku yaşadım, çünkü daha önce hiç ABD dışına çıkmamıştım. Etrafımda bu kadar çok Müslüman görmek kalbimi genişletti. ABD’deki Müslümanlar, her zaman bir azınlık olmanın zorluğunu yaşamak zorundalar. Fakat Fas’ta bu ağırlığın üzerimden kalktığını hissettim. İnsanları, kültürü ve topraklarını çok sevdim. Sonraki ziyaretlerimizi

Yolanda Melendez, annesi, babası ve diğer aile üyeleriyle

Türkiye ve Mısır'a yapmak konusunda bir karar aldık. Özellikle Mısır'ı, eşimin memleketi olduğu için çok görmek istiyorum.

Hispanik olmam dolayısıyla, İspanya'nın Müslüman geçmişini hatırlamak bana bir nostalji hissi veriyor. Bu bağlılık nedeniyle İspanya'ya gitmeyi çok istiyorum. Belki benim atalarım da bir zamanlar Müslümandı, ve benim hidayetim de şöyle bir duamın neticesi olabilir:

"İbn Ömer'den (radıyallahu anhuma) merfû olarak rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sabah akşam şu duaları bırakmazdı: «Allah'ım! Dinim, dünyam, ehlim ve malım hakkında senden af ve afiyet isterim. Allah'ım! Ayıplarımı ört. Korktuğum şeylerden beni emin kıl. Allah'ım! Önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden (gelecek belalardan) beni koru. Altımdan gelecek ani afet ve beladan senin azametine sığınırım.»"

Şu anda neler yapıyorsun?

Müşteri ilişkileri alanında yarı zamanlı bir işte çalışıyorum. Fakat bunun yanında asıl sevdiğim işim kızım Noor Alexandria Abukaram'ın başlattığı #LetNoor Run hareketine destekte bulunmak. 2019 yılında kızım bir kros koşusu müsabakasında başörtülü olduğu için ayrımcılığa maruz kaldığında, bu olay ülke çapında ayrımcı politikalara karşı bir harekete neden olmuştu. Kızımın bu hikayesi TRT World kanalında da yayınlandı. Adil olmayan politikaların ve bu politikaları belirleyenlerin ellerinde başka insanların hayatlarının bu sıkıntılara maruz kalmaması benim en önemli gayelerimden biri oldu. Bu tip politikalar sadece sporun ruhuna aykırı olmakla kalmıyor, aynı zamanda Müslüman kadınları durdurmak ve kontrol etmek gibi bir program da güdüyor. Çocuklarıma her zaman, İslam'ın ve tesettürün bizi engellemediğini, aksine bizi koruduğunu söylüyorum. Bizi engelleyen şeyler, tam aksine insanlar tarafından oluşturulan ayrımcı politikalar ve bu insanların kendi ajandaları. Bu konuları yerel ve ulusal bazda konuşmak üzere kızımla beraber New York'taki 2022 ESPWN Kadın Zirvesi'nde konuşmacı olarak onurlandırıldık. Bu olay ile ilgili ayrıca Youtube'daki 15 dakikalık belgeseli de izleyebilirsiniz.

Yolanda Melendez'in kızı Noor Alexandria Abukaram'ın başörtüsü ayrımcılığına karşı başlattığı #LetNoor Run hareketinin TRT World (üstte) ve Youtube kanalındaki (altta) paylaşımları

Bu samimi sohbet için çok teşekkür ederim Yolanda. Son olarak neler söylemek istersin?

Röportaj serinize beni de dahil ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Çok onur duydum ve gerçekten sorduğun sorular beni hala devam eden bu harika yolculuğum hakkında düşünmeye sevk etti. Tanıştığıma çok memnun oldum, yüz yüze de görüşmek temennisi ile hoşça kalın. ❖

Yolanda Melendez'in, Fas ziyaretinden bir kare

Bir Hatıra

"Bazı fırsatlar kapını çalmaz, hafifçe tıklatır"

ABDÜLKADİR ŞEN

Uzun süre önce küçük tavsiyelerin verildiği bir kitap okumuştum. O tavsiyelerden bazıları hiç hatırımdan gitmiyor. Şöyle diyordu bir tavsiye "Bazı fırsatlar kapını çalmaz, hafifçe tıklatır. Sen kulağını aç iyi dinle. Bazı nasihatler de böyledir. Yabana atma."

Okuduğum bu cümle yakın geçmişte hayatımın akışında önemli bir dönüm noktası oldu. İşte benim yakın geçmişte dinlediğim bir nasihati sizlerle paylaşmak istiyorum.

Genç yaşta vefat eden bir yakınımızın cenazesini defnettik. Kabir başında okunan Kur'an tilavetinin ardından arkadaşları ve dostları kabristanı terk ettiler. Taze mezarın başında abisi, küçük oğlu, ben ve iki arkadaş kalmıştık. Abisi kabrin başında içten içe ağlıyor ve çocukluktan itibaren yaşadıkları hatıralardan bahsediyordu. Gözyaşları ise ince ince akmaya devam ediyordu. Ne kadar oturduk mezarın başında bilmiyorum. Kabrin başından ayrılıp sessizce yürümeye başladık. Toprak yolda eve doğru attığımız her adım, sanki bir davula vurulan tokmak sesi gibi geliyordu. Biz ise konuşmuyor sadece başımız önce yürümeye devam ediyorduk. Yürürken, kardeş acısı çeken abi durdu, bana döndü, "Eğer göğsünde veya sırtında bir ağrı ve yanma yaşarsan sakın sonraya bırakma. Hemen doktora git muayene ol. Şüphesiz takdir Allah'ın ancak bunu yapmak senin tedbirindir" dedi. Şaşırmıştım. Bir şey diyemedim. Durup dururken bana bunu neden söyledi bilemedim.

Seneler sonra bir sabah göğsümün yanması ile o nasihat kulaklarımda çınladı. Evet göğsümde hafif bir yanma olmuştu. Belki de ciddi bir durum yoktu. Ama okuduğum kitaptaki tavsiye ile birlikte mezarlık yolunda o gözü yaşlı insanın tavsiyesi aklıma geldi. "Bazı fırsatlar kapını çalmaz, hafifçe tıklatır." Bu da kapımı hafifçe tıklatan bir fırsat olabilir diyerek, doktora gittim. Muayenede kalp krizi geçirdiğim anlaşıldı. Kalp damarlarımdan üç tanesi tıkalı ana damar ise neredeyse tıkanmak üzere imiş... Acilen gerekli operasyon yapıldı. Elhamdülillah Rabbimin lütfuyla şifa buldum ve ayaklandım.

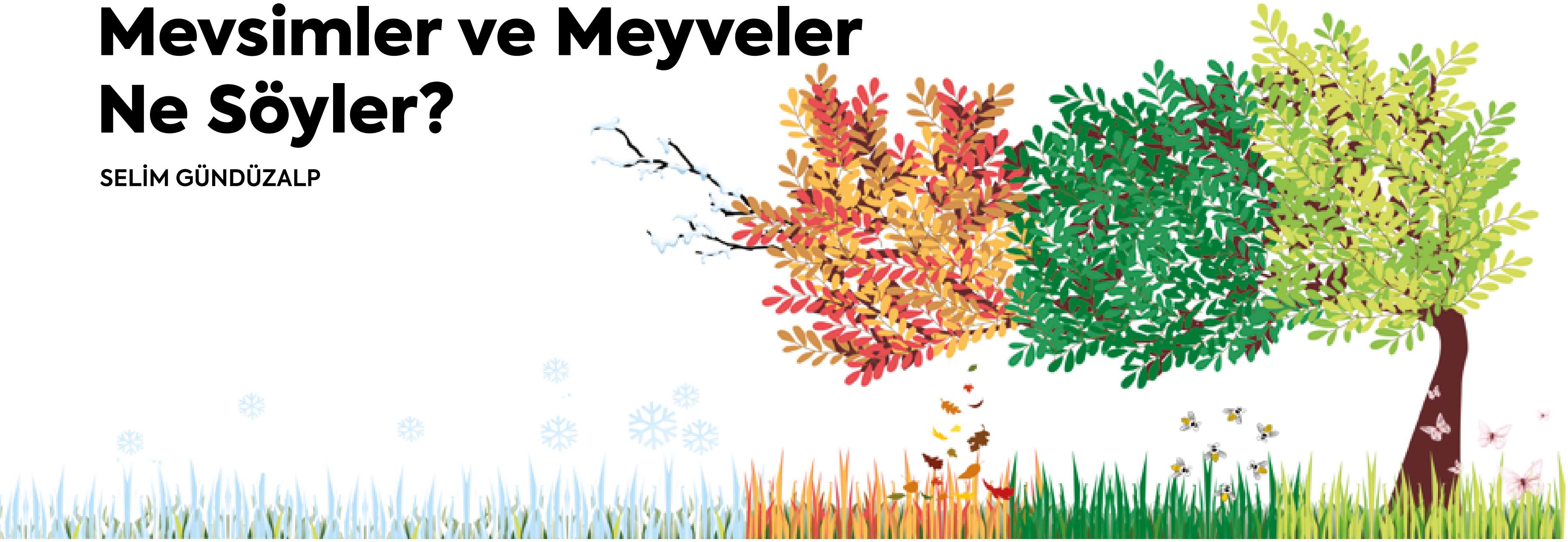
Şimdi düşünüyorum da o küçük nasihat, hayatta kalma fırsatım idi... Beni tedbir almaya sevk etti. Ve nasihati dinlemenin avantajını gördüm.

Fakat bir şey daha söylemem gerek; kalpten söylenen söz kalbe işler, derler. O nasihati veren abi de öyle içten söylemişti ki, yıllar sonra bile ihtiyacım anında kulaklarımda çınladı.

Tüm güzellikler Allah'tan. Bildiğimiz ve bilmediğimiz tüm lütufları adedince Rabbimize şükürler olsun.❖

Mevsimler ve Meyveler Ne Söyler?

SELİM GÜNDÜZALP

Sonbaharda ağaçların vaziyetleri dikkat çekicidir. "Allah'ın izniyle yıkılmadık ayaktayız" diyorlar sanki...

Yaz ve sonbaharda dikkat etsek, bazı senelerde bahçemizdeki ağaçlarda çok meyve varken, bazen de adeta hiç vermezler. Dolayısıyla bir endişe kaplar insanın içini. Acaba bu sene ağaçlar meyve vermeyecek mi diye...

Meyve ile ağaç arasındaki ilişkiyi Cenab-ı Hak'tan kopardığımızda bu tür endişeler kaçınılmaz olur. Topraktan tahılları, hububatı bütün ihtiyaçlarımızı vakti vaktine gönderen Allah, ağaçların elleriyle de meyveleri gönderiyor.

Her meyve tam vaktinde...

Meyvelerin kim tarafından kime gönderildiği aşikâr ama, ağaç denilen postacının eliyle gönderilen ve meyve dediğimiz o mektupları da okumamız lazım...

Bu da bir imtihan işte...

Ağaçlarla ve meyvelerle ve dahi mevsimlerle de imtihanımız var. Cevaplarımız, mahşer meydanında elimize verilmek üzere yazılıyor...

O meyveyi ağaçtan mı bileceğiz, sebeplerden mi; yoksa göz önündeki o sebepleri de aşıp Rabbimizin lütfuna, iradesine, esmasına ulaşacak mıyız? Mesele bu...

...

Evet, sadece öğrenciler değil, hepimiz sınavlarla yaşıyoruz... Bediüzzaman Hazretleri de bu ince noktaya işaret ediyor.

Evet, insan sebeplere müptela olduğu için, Cenab-ı Hak, Rezzak yani rızkı gönderen olduğundan, rızkı sebeplerin eliyle sunduğunda insandaki duyguların imtihanı başlıyor. Rabbimiz, sebepleri yaratıcı ve nimetlerin sahibi bilmeyelim diye bazı seneler, şartlar aynı olduğu halde o ağacın eliyle o meyveleri vermiyor. Tâ ki nazarlarımız ağaca, toprağa, dallara, çiçeklere değil, onların eliyle meyveyi gönderen, Mün'im-i Hakiki (nimetlerin gerçek sahibi) olan Cenab-ı Hakk'a çevirebilelim, aldanmayalım. İşte, Allah'ın vermesi de rahmet vermemesi de; Onun her işinde nice hikmetler var... Yani ağaçların bazı mevsimlerde meyve vermesi, bazı mevsimlerde vermemesi Cenab-ı Hakk'ın takdirine bağlı.

Ağaçlar birer tablacı Rezzak-ı Kerîm olan Allah ne gönderirse onlar da ancak onu verirler.

Evet iman böyledir işte.

Göz ağacı, meyveyi görür. Kalb gözü ve iman gözü ise onları bize gönderen son derece merhametli olan Rabbimizin lütfunu, iradesini ve güzel isimlerinin tecellilerini görür.

İnsana yakışan da budur. Göz ile görmek değil, kalp ile görmek insanı insan yapar.

Göz uzaktan sadece dumanı görür ama akıl gözü orada ateşin varlığına hükmeder.

Resmi gören ressamı arar; kanunu gören kanun koyan gücü; eseri gören ustayı arar ve sorar. Sorması lazımdır...

Aslında mevsimlerden değil imtihandan geçiyoruz.

Her şeyde insanı bekleyen ince bir perde, ince bir sebep var. Yumurtanın kabuğu gibi. O perdeyi yırtan civciv, hayata merhaba diyor. Yırtamayan ise hayata veda ediyor.

İmtihan ince... Ama aşılmayacak geçilmeyecek gibi de değil. Allah, kaldıramayacağı yükü kullarına yüklemez.

Engeller de aşılmak içindir, takılmak için değil.

...

Hatırıma geldi birisine sormuşlar:

"Bu sene fındık rekoltesinde bir düşüş oldu. Ağaçlar bu sene fazla fındık vermedi. Neden acaba?"

Şu hikmetli ve işin iç yüzünü anlatan cevabı vermiş:

"Günahlarımız fındıkların gırtlağını sıktı da ondan."

Evet insanoğlunun hatalarının, günahlarının da rızkının azalmasına ya da kesilmesine sebep olduğuna dair rivayetler vardır. En büyük hata ise, nimetleri Allah'tan başkalarına, sebeplere vermek. Oysa bize nimetleri tahdis etmemiz, yâd etmemiz, hatırlamamız, minnetle dile getirmemiz emrediliyor...

İnsan, sebepler açısından üzerine düşen görevleri layıkıyla yapacak, sonucu yaratacak olanın Cenab-ı Hak olduğunu bilecek, şükür ile isteyecek, şükür ile verilene kanaat edecek, daha çok istiyorsa daha çok çalışacak... En güzel dua, Allah'tan çalışarak istemektir. Fiilî dua kabule daha yakındır.

Evet öğrenciler dersine çalışırken, çiftçi tarlaya tohum ekerken, esnaf dükkânını açarken, memur işine giderken her biri aslında Rabbimizi hoşnut edecek çalışma ibadeti yapmakta, ya da fiilî dua etmekteler.

İnsan için ancak çalıştığının karşılığı var, buyuruyor Rabbimiz. Hem dünya hem ahiret için anlayalım bunu. Aslında böyle bir ayrım yok ama, anlayalım diye ayırıyoruz; dünya ve ahiret... Yoksa ahiret ve dünya birbirine bağlı...

Hareket bizden, bereket Mevla'dan...

Evet imtihandan geçtiğimizi unutmamak ve buradaki güzel işlerimizi ahiret meyveleri olarak bulmak duasıyla...

Hazret-i Peygamberimize (asm) yerler gökler dolusu salat-u selam olsun.

Hazret-i Peygamberimizin âl ve ashabına, cümle Allah dostlarına da selam olsun inşallah.❖

İnsana 'Değer'

Herkes Üzerine Alınabilir; Önce Kendime, İçimdeki 'Ben'e...

ESER ÖLÇER
PSİKOTERAPİST

Bilal-i Habeşi'ye (r.anh) Mekkeli müşrikler, imanından ötürü çeşitli işkenceler yaptığı, kızgın kumların üstünde vücudunu dağladıkları bir zamanda Hz. Ebubekir (r.anh) onu 5 ukiyye (118.8 gr altın) vererek satın alıp müşriklerin elinden kurtarmıştı. Müşrikler daha sonraları, sırf alay etmek maksatlı, Ebubekir'e gelip "Eğer onu 1 ukiyyeye almak isteseydin, biz sana yine de satacaktık." dediler. Bu söz üzerine Hz. Ebubekir onlara şöyle dedi: "Şayet onun için benden 100 ukiyye isteseydiniz bile, ben yine de onu sizden alacaktım."

Çünkü o, buna değer.

...

Evrensel bir kavramdır değer; tüm insanlık için. İnsan, değer vermek zorunda olan bir canlı ve değer görmek isteyen. Şimdi dur bir bak içine, değer olarak nakşettiklerine. Orada neler bulacaksın? Buldukların seni tatmin ediyor mu? Dur da bir bak. Farkında olmasan da yaşamında olan her şeye bir değer veriyor ve her değer verdiğin için bir bedel ödüyorsun.

Platon'un eşsiz mağara metaforunda gibisin; gölgeleri hakikat zannediyor, içine hapsol(un)duğun fanusunu da yurdun belliyorsun. Fanusunu çatlatmak zorundasın. Fanusunda çatlak oluşursa içeri ışık sızacak, çatlak büyüdükçe ışık miktarın artacak ve sen fark edemeyişlerini fark etmeye başlayacaksın. Fark edişin arttıkça dışarıyı merak edeceksin. Çık da bir bak dışarı. Merakını kamçıla, konfor alanından çık da bir bak etrafa. Gölgelerin asılları orada.

Değerli olmak, değeri hissetmek istiyorsun, bu normal olanı. Normal olmayanı, değeri talipten talep etmen. En az senin kadar ihtiyaç duyuyor değer görmek istediklerin de. Öyleyse başka menziller lazım sana.

...

Sorular insanın manevi ihtiyaç listesi gibidir. Ben de sormuştum bir zamanlar farklı bir menzil bulma aşkına. "İnsan neden bu kadar değere müptela?" diye sormuştum, önce kendime. Uzunca süre cevabını aradığım bir soru olarak durmuştu zihnimin derinlerinde. Sonraları bir ayet fark etmemi sağladı değerin kaynağını. ***"Biz gerçekten insanı ahsen-i takvim suretinde var ettik..."*** (Tin, 4)

"Ahsen", "takvim" kelimeleri uğuldadı bir süre dimağımda. Sonra etimolojilerine baktım, kökeninde hangi anlamlar var diye. Ahsen en güzel demekmiş, kökeni "Hasen"miş. Öyle yabancı durduğuna bakma. Bildiğin bizdeki "Hasan"mış kökü. Hasan "güzel", ahsen "en güzel" anlamlarına geliyormuş. 'Takvim' de bir şeyin planı, programı, içeriği anlamlarına geliyormuş. Birleşince de ***"en güzel bir şekilde, en güzel bir programda, daha güzeli düşünülemeyecek bir surette"*** gibi anlamlara bürünüyor. Yani Yaratıcımız bize çokça vermiş. Başka varlıklarda olmayan meziyetlerle donatmış. Vermişse hep 'değer'den. Değer olmadan verilir mi hiç? İnsan ise nisyan batağında hep unutmuş verilenleri. Sen de unutanlardansın, ben de. Eğer değer doğru menzile akıtılırsa biraz da olsa hakkını ödemiş olacağız belki de.

...

İnsan kendini biricik sanır. Bu da evrenseldir aslında. Oysa sen dört tanesin. Zannettiğin sen, olmaya çalıştığın sen, başkalarının gözündeki sen ve gerçekte olan sen. En çok da başkalarının gözündeki 'sen'e takılıyorsun. Bazen soruyorsun çevrendekilere, yakın hissettiklerine; "Sence ben nasıl biriyim?" Bununla ne yapmak istiyorsun? Başkalarının gözündeki 'sen'i merak ediyorsun. Çünkü iyi olmak istiyorsun. İlgi duyulan, gözde olan, değer verilen, anılan olmak istiyorsun. Değersizlik düşüncesi kıymık gibi batıyor ruhuna; duymak bile istemiyorsun. Bazen de içine soruyorsun nasıl biri olduğunu. Ama için yalakalık yapmıyor, riyakâr davranmıyor. Yüzüne yüzüne vuruyor her şeyi. O yüzden insanlara ihtiyaç duyuyorsun. Yalan da olsa duymak istiyorsun sahte cümleleri. Yani değeri başka menzillerde arıyorsun.

Bence bir şeyleri unutuyorsun. Sen dört tanesin demiştim ya az önce, aslında eksikti o cümle. Başka 'sen'ler de var zira. Seni ahsen-i takvime layık gören, tırnak uçlarından kirpik uçlarına kadar özenen ve özenini her daim yenileyen, seni hücre hücre anbean yeniden yaratan Yaratıcı'nın gözündeki sen. Sen olmasaydın, var edilmeseydin de bu koca kâinat var olacak, devam edecekti. Senin olmanın ya da olmamanın kâinata bir tesiri yok. Ancak Yaratıcı senin de olmanı dilemiş, ahsen-i takvimi sana bahşetmiş. Yaratıcının gözünde çok değerli olmalısın ki, senin de olmanı dilemiş. Bu nasıl büyük bir lütuftur bir düşün.

Yaratıcı sana/bana bunca değer vermişken değerli hissetmek için menzillerde gezer durur insan. İnsan varlığını 'Var Eden'i unutursa başkalarına, başka'lara kayar gözleri; teveccüh arar, kıymet arar, değer arar. Tüm insanlık onu methetse neye yarar ki? Tüm kainat onu övse bu, insana yeter mi? "...Ben size yetmez miyim?..." buyuruyor Yaratıcı. (Zümer, 36) Ve ekliyor "... de ki Allah bana yeter!..." (Zümer, 38) Ama sadece deme, hisset; tüm kalbinle, hücrelerinle, ruhunla de.

Yaşam uğruna ter dökeceğin bir 'değer'in varsa anlam kazanır. Uğruna kat edeceğin bir menzilin yoksa yaşamadın say.

Ve şunu da unutma:

Kimse ama hiç kimse sana Yaratıcı kadar değer vermedi, veremez, ver(e)meyecek.

Kimse ama hiç kimse seni Yaratıcı kadar sevmedi, sevemez, sev(e)meyecek.

Sana değer, ki insan olarak var edilmişsin; değerini başka menzillerde arama.

Ahsen-i Takvim'i bir daha düşün. ❖

Çocukların Alışveriş Eğitimi

FATMA MEBRURE ŞENLER

Çocuklara para kavramı ne kadar erken öğretilirse, ileride parayı yönetmeleri o kadar kolay olacaktır. Bu nedenle çocuklar alışverişle erken tanıştırılmalı, alışverişte araştırma ve kıyaslama yapmanın önemi anlatılmalıdır. Çocuklara yaptıkları bazı ekstra işler için para verilmeli, aylık bütçe belirlenirken çocuğun katılması sağlanmalı ve bütçeye uygun hareket etmesi tavsiye edilmelidir. Çocuğun istediği şeyleri satın alabilmesi için para biriktirmesi teşvik edilmelidir.

Aile çocukların, evdeki harcamaları büyüklerinin nasıl dengelediği, izlediği ve onlardan ipucu aldığı ortamdır. 9-14 yaşlarındaki her üç çocuktan ikisinin anne ve babalarının otomobil, giyim ve cep telefonu gibi alışverişlerini etkilediği görülmektedir.

Çocuklar her marka için hedef kitle olduğu ve bugünün çocukları yarının yetişkin tüketici kuşağı olacağı için, çocukların doğru alışverişe alıştırılması için bazı pratik fikirler sunuyoruz:

• Öncelikle çocuklar alışverişe hazırlanmalı, her şeye dokunmaması, her şeyi karıştırmaması gerektiği söylenmelidir.

• Alışverişin nedeni anlatılarak, amaç dışındaki şeylere paranın ve zamanın olmadığı ifade edilmelidir.

• Çocuk aç iken asla alışverişe çıkartılmamalıdır.

• Alışverişteki renkler, şekiller, sesler, desenler, kokular çocuklara cazip gelecek ve çocuk alışveriş yapmak isteyecektir.

• Çocuklar alışverişe katılmalı ve sorumluluk verilmelidir.

•Alınacak birkaç şey çocuğa söylenmeli ve görünce hatırlatması istenmelidir.

• Oyuncak bölümünden çocuğa sadece tek bir oyuncak alınabileceği ve oyuncağın fiyatının önemli olduğu sabırlı olunarak öğretilmelidir.

• Çocukların para bilinci yavaş yavaş geliştiği için küçük ucuzdur, büyük pahalı gibi düşünebilirler.

• Çocuğun istediği bir ürüne, cüzdanının müsait olmadığını açıklamak, onun gelişimini olumlu etkileyecektir.

• Alışveriş listesi gösterilerek, çocuğun istediği şeye ihtiyaç olmadığı öğretilmelidir.

• Eğer çocuk yaramazlık eder yaygara koparırsa, alışveriş merkezi çocuk terbiye edileceği yer değildir. Devam ederse hemen eve gidileceği ifade edilmeli ve gerekirse eve dönülmelidir.

• Çocuğun kendi kullandığı ürünleri taşıması teşvik edilmelidir.

• Sabırlı olunmalıdır. Çocuk zamanla alışacak ve çocukla çıkılan alışverişler her seferinde daha kolay olacaktır.

...

Bu arada yaşanmış bir hadiseyi nakletmeden geçemeyeceğim:

Ayşe Hanım idaresini bilen, evini yönetip, çocuklarına güzel bir gelecek hazırlamaya çalışan, bu konuda eşi ile ortak noktalarda birleşen ideal bir hanımmış. Komşusu Nesrin Hanım ise fazla para harcamaktan zevk alıp, eşinin getirdiği parayı aynı günde olur olmaz şeylere harcayıp, etrafına maddi durumu çok iyi olduğunu ispat etmeye çalışan bir hanımmış.

Ayşe hanımın oğlu Ahmet ile Nesrin hanımın oğlu Kemal aynı yaşta ve iyi arkadaştılar. Ayşe Hanım yemek saati oğlunu eve çağırıp, yemeğini yedirirken, Nesrin Hanım: "Aman oğlum, evdeki yemeği ne yapacaksın, al şu parayı git bakkaldan ekmeğin arasına salam, sucuk, kaşar hazırlat ye" dermiş.

Sabah iki arkadaş okula giderken, Nesrin Hanım bakkala iner ekmek içi sandviç yaptırıp, oğluna yolda yemesini söyler, yanına da yüksek miktarda harçlık verip okula gönderirmiş. Ahmet'e bu durum garip gelirmiş. Çünkü annesi sabah ona güzel bir kahvaltı hazırlar, beslenmeliklerini çantasına koyar, yanına verirmiş.

Nesrin Hanım komşularla bir araya geldiklerinde ne aldığını veya alacağını anlatırmış. Gereksiz şeylere parasını harcar, parası bitince de pazara çıkıp evin gıda ihtiyacını alamazmış.

Birkaç sene sonra Ayşe Hanım ve ailesi başka bir semtten ev alarak taşınmışlar. Aradan yıllar geçmiş, Ahmet şehir dışı bir üniversiteyi kazanmış, kayıt yaptırırken çocukluk arkadaşı Kemal'le karşılaşmışlar. Ve arkadaşlıkları tekrar başlamış. Oturmak için beraber ev tutmuşlar. Ahmet gayet programlı harcama yaparken, arkadaşı Kemal ailesinin gönderdiği parayı bir haftada bitirip, zor günler geçirmeye başlamış. Bu sefer ailesini sıkıştırıp, parasının yetmediğinden şikâyet ederek sık sık harçlık ister hale gelmiş. Ailesinin buna durumları yetmeyince mal varlıklarını bile satmak zorunda kalmışlar. Kemal, Ahmet'in gereksiz harcama yapmadığını ve köşesinde mutlaka tedbir parası olduğunu bildiği için zaman zaman ondan da borç para istermiş. Ama Ahmet disiplin sahibi olduğu için, "Gereksiz harcamaların için sana para veremem, gel evin gıda ihtiyaçlarını ben karşılayayım, sen de harçlığın gelene kadar para harcama" dermiş. Ahmet bu durumlara şahit oldukça çocukluk yıllarında Kemal'in annesinin ilkokula giderlerken oğlunu nasıl israfa alıştırdığını hatırlayıp, annesinin ona öğrettiği 'programlı yaşama' usulünün ne kadar gerekli bir konu olduğunu daha iyi anlamıştır. ❖

İnsan Hâfızası ve Levh-i Mahfuz

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Ezelden ebede kadar her şey Allah'ın ilmindedir. Yine ezelden ebede her şey Allah'ın irade ve kudretiyle yaratılır.

Şu kâinat Allah'ın kudretine ayna olduğu ve Onu gösterdiği gibi levh-i mahfuz da Onun ilmine ve hafiziyetine aynadır. Kâinatı yaratmak Allah'a mahsus bir mucize olduğu gibi, onda cereyan eden ve edecek her şeyi kaydetmek de Onun ayrı bir mucizesidir.

Bu büyük mucizenin küçük misâlleriyle yeryüzündeki mahlûklar adeta dolup taşmaktadır. Bir meyve ağacının plan ve programını bütün çekirdeklerine yerleştirmek, hayretle tefekkür edilmesi gereken büyük bir hadisedir. Aynı şekilde bütün kuşların ve balıkların beden planları yumurtalarında yazılmakta; insanlar ve diğer canlıların nutfeleri de onlardan çıkacak mahlûkun bütün özelliklerini şifre olarak taşımaktadır.

İnsanın, diğer canlılardan ayrılan, çok önemli bir yanı vardır. Onun beden yapısı nutfede özet olarak yazılmakla birlikte, cüz'i iradesini hayır veya şerde kullanarak işlediği ameller de levh-i mahfuzun en güzel örneği olan hâfızasında kaydedilir.

Nutfeler neslin devamına hizmet ettikleri gibi, hâfızalar da mahşer meydanındaki büyük muhasebede birer senet olacaklardır.

...

Hâfızanın bu dünyadaki önemli bir fonksiyonu ise insanlık âleminin ilim ve teknikteki terakkisine hizmet etmesidir. Hayvanlar âleminde terakki olmadığı gibi, günah ve sevap da yoktur. İlk arı ne yapıyorsa bugünkü arı da aynı şeyleri yapmaktadır. İlk arının ruhu ne kadar saf ve berrak ise, günah ve isyandan ne kadar uzak ise günümüzün arıları da öyledir.

İnsan son nefesine kadar iyi veya kötü işler yapabilmektedir. Bu hal gösteriyor ki, hâfıza ölüm ötesi içindir.

...

Çekirdeklerde, tohumlarda ve hâfızalardaki kaydın mahiyetine gelince, bu konuda Nur Külliyatı'ndaki şu ifadeler bize ışık tutar:

"Cenâb-ı Hakk'ın zâtı mahlûkata benzemediği gibi ef'âli (fiilleri, işleri) de benzemiyor."

Arının zâtı örümceğe benzemediği gibi, bal vermesi de ipek örmeye benzemez.

Ceviz ağacının zâtı incir ağacına benzemediği gibi, ceviz vermesi de incir vermeye benzemez.

Güneş'in zâtı okyanuslara benzemediği gibi, alev saçması da balık üretmeye, havayı temizlemeye benzemez.

Kendi vücudumuza dönelim. Gözümüz kulağımıza benzemediği gibi, görme de işitmeye benzemez.

Cenâb-ı Hak, bütün varlıklara ayrı ayrı zâtlar vermiş, ayrı özellikler takmış ve ayrı görevler yüklemiştir. Allah'ın zâtı, yarattığı hiçbir varlığın zâtına benzemediği gibi fiilleri, işleri de mahlûkatınkine benzemez. Bunlardan birisi de "hıfz etme, muhafaza etme, mahlûkun bütün özelliklerini genetik şifrelerde yazma" fiilidir.

Allah bir ağacın bütün yaptıklarını çekirdeğinde özetler. Biz de okuduğumuz bir kitabın özetini çıkarırız ama bizim özetimizde kitabın bütün ayrıntıları yoktur. Onu bir başkasına okutsak, kitaptaki bilgilerin büyük kısmından mahrum kalır. Ama, Allah'ın çekirdeklerdeki kaydı böyle değildir. Koca bir ağacı küçük bir çekirdekte özetlediği halde, o ağacın hiçbir özelliği bu özetin dışında kalmaz.

...

Levh-i Mahfuza, "bütün tohumlar, çekirdekler, nutfeler" ayna olmakla birlikte bu konuda da en güzel örnek "ahsen-i takvimde" yaratılan insandadır.

Hâfızada her şey kaydedilir, fakat bizim yazı ile kaydetmemiz gibi değil. Hâfızadaki bu harika kaydı anlamaktaki aczimiz, levh-i mahfuzu anlama konusunda da geçerlidir.

Hâfızamızda bir olayın bütün safhaları kaydolduğu gibi, olayla ilgili şahısların şekilleri, sesleri de kayıtlıdır. Bunun en ileri şekli levh-i mahfuzdaki kayıttır. Onda da her şey, her şeyiyle, en mükemmel şekilde kayıt altına alınmıştır.

Nur Külliyatı'nda mahlûkatın kalem-i kudretle yazıldığı çokça zikredilir. Burada kudretin icraatı kalemle yazmaya benzetilmiştir. Mahlûkat, Allah'ın bir sıfatı olan kudretle yazıldığı gibi, onların bütün halleri ve işleri de diğer bir İlâhî sıfat olan ilimle bilinmekte ve kaydedilmektedir.❖

Sürprizli Öykü

311 Numaralı Oda

HAZIRLAYAN: ASLINUR BAHAR

Güney Afrika'nın Cape Town Şehri'ndeki bir hastanede gizemli olaylar yaşanıyordu.

Hastanenin 311 numaralı yoğun bakım odasında, cuma günleri ani ölümler gerçekleşiyordu.

Hastane yönetimi, doktorlar ve hemşireler bu duruma bir çözüm bulamadılar. Ardından devreye giren uzmanlar, hastane enfeksiyon bakterilerinden şüphelendiler; fakat ölümlerin sebebi bu da değildi.

Sonunda işin içine polis girdi. Uzun süre araştırma yapılmasına rağmen sır ölümlere bir açıklama getirilemedi. Bu arada ölümler de devam ediyordu.

Sonunda oda sürekli olarak gözetim altına alındı ve olanların sebebi kısa sürede ortaya çıktı:

Odaları temizleyen görevli, Cuma sabahları saat 06.00'da gelip hastanın başındaki solunum cihazının fişini çekiyor ve elektrik süpürgesinin fişini takıyordu.❖

M. Celaleddin Ökten
1882-1961

Maziden İstikbale

İmam Hatip Okulları

AYTEN YADİGÂR

"Asrın ihtiyaçlarını müdrik, Doğu'yu ve Batı'yı bilen münevver, aydın desinler diye dinden taviz vermeyen, dindar desinler diye de dinden taviz vermeyen, tavizsiz fakat müsamahakâr bir gençlik..."

Bir dert sahibinin, Mahmud Celaleddin Ökten Hoca'nın, sözleri bunlar. Onun dert edindiği husus, aydın olmanın dinden uzak olmayı gerektirmediği düşüncesinden hareketle, geleceğin teminatı olan gençlerin, medeniyet değerlerimizden aldığı güç ve ilhamla yaşadığı çağ ve şartları doğru okuması, ihtiyaçların giderilmesinde, sorunların çözümünde yapıcı rol üstlenmesi, vatana, millete ve insanlığa hayırlı nesiller olarak yetiştirilmesi idi.

Bunun için Milli Eğitim sistemimiz dâhilinde, kendine özgü bir eğitim modeli ve insan yetiştirme anlayışı ile öğrencilerin öğrenim görecekleri imam hatip okullarının açılması gerektiğine inanıyordu. Öncü şahsiyetlerin yaşadığı zorlukları göze alarak yola çıktı. İlerlemiş yaşına rağmen Ankara'ya gidip zor şartlar altında bir ay gibi uzun bir süre bu şehirde kalmak pahasına sabretti ve sonunda Başvekil Adnan Menderes'in yazılı emri ile olur almaya muvaffak oldu. Böylece kendisinin müdürlüğünü yaptığı ilk imam hatip okulu 200 öğrenci ile eğitim öğretime başladı.

...

"Vallahi, billahi 6 köyümüzde bir tek imam kaldı. Ölülere nöbet bekletiyoruz. O imam kalkıp bu köye geliyor ve boyuna köy değiştiriyor. Eğer bize imam ve hatip vermezseniz ölülerimizi köpek leşi gibi toprağa gömeceğiz."

Bunlar da Hamdullah Suphi Tanrıöver'in 1947 kurultay konuşmasında dile getirdiği ve kendisine gelen altı meclis hademesinin şikâyetlerini yansıtan sözler. Halk camide cemaatle namaz kılınması veya cenazelerin usulünce defnedilmesi noktasında ciddi imam ihtiyacı duymaktadır. Bu gibi şikâyetler üzerine ilk olarak on aylık kurslar halinde imam hatip okulları açılır.

Tanrıöver'in konuşmasında dini pratiklerde yaşanan ihtiyaçtan dolayı ortaya çıkan toplumsal talep ve zorunluluk nedeniyle imam hatip okullarının açılması düşüncesi ön plana çıkıyor. Oysa olayı sadece bu açıdan değerlendirmek, Celaleddin Hoca gibi dert, ideal, azim sahibi insanların sahip olduğu medeniyet perspektifini anlamamak, milli ve manevi değerlere yaslanarak hayır üretilmesi gibi geniş bir ufku daraltmak olur.

İşte bu nedenle özgün eğitim modelleri olarak imam hatip okullarının iyi anlaşılması önemli. Bu özgünlüğün temelinde bütünlükçü eğitim anlayışı ile İslami ilimlerin yanı sıra fen bilimleri ve sosyal bilimlerin yer aldığı bir müfredata sahip olmaları yatıyor. Gençler hem aklen hem kalben beslenerek hayata ve yüksek öğretime hazırlanıyorlar. Geleceği şekillendirecek nesillerin akademik başarı yanında yabancı dil, değerler eğitimi, bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif faaliyetler ile sağlıklı kişilik gelişimleri destekleniyor ve sosyalleşmeleri sağlanıyor. Çünkü esas gaye vatanına, milletine, değerlerine bağlı, çalışkan, idealist, özgüveni yüksek nesiller yetiştirilmesi ve onlar üzerinden medeniyet değerlerinin yaşatılması ve geleceğe taşınması.

Hal böyleyken tarihsel süreç içinde imam hatip okullarının inişli çıkışlı dönemlerden geçerek bugünlere gelindiğini görüyoruz. 17 Ekim 1951'de ilk olarak yedi ilde eğitim öğretime başlanıyor. Üç yıllık lise bölümleri ise 1954'te açılıyor. Liseden mezun olanların yüksek öğretime devam etmelerini temin amacıyla da 1959'da Yüksek İslam Enstitüleri kuruluyor. 12 Mart muhtırası ile ortaokul kısımları kapatılmasının ardından 1972'de yayımlanan bir yönetmelikle imam hatip lisesi mezunlarının yükseköğretimin tüm programlarına devam etmelerine imkân tanıyan hakları iptal ediliyor. 1974'te ortaokul bölümleri yeniden açılmasından sonra yeni okulların da inşası ile sayısal artış sağlanıyor.

Bu süreçte imam hatip okullarına sahip çıkan, maddi manevi destekleyen ve hamiliğini üstlenen milletin kendisi oluyor. Devlet ve millet değerlerinin bütünleşmesinin ete kemiğe büründüğü bu kurumlar büyük teveccüh görüyor. 28 Şubat sürecine gelindiğinde ise 8 yıllık kesintisiz eğitim, katsayı adaletsizliği ve başörtüsü yasakları nedeniyle hem imam hatip okullarına yönelime ket vurulduğu hem de mezunlarının üniversiteye girişlerinin engellendiği bir dönem yaşanıyor.

2011 yılında katsayı uygulamasının kaldırılması ve ortaokul kısımlarının yeniden açılmasıyla yeni bir teveccüh dönemi başlıyor. Bu yıldan itibaren artarak devam eden ilgi ve sahiplenme, LGS ve YKS sınavlarında elde edilen başarılarla taçlanıyor. 2022 LGS sınavında 500 tam puan yapan 181 öğrenciden 24'ü imam hatip ortaokulu öğrencilerinden oluşuyor örneğin. YKS sınavında da ilk 100 öğrencinin 57'si İHL mezunu. Genel İstatistiklere göre Anadolu imam hatip liselerinin başarı ortalaması Türkiye ortalamasının üstünde. Yasakların dayatılmadığı, haksız kısıtlamaların olmadığı ve hakkaniyete dayalı imkânlar tanındığı takdirde nasıl bir tablonun ortaya çıkacağını görmemiz açısından gelinen nokta önemli.

Dünya ahiret, akıl kalp, beden ruh, madde mana dengesini gözeten bir insan tasavvuru ve eğitim anlayışını temsil eden imam hatip okulları modeli ve tecrübesi, günümüzde küreselleşme rüzgârları ile son derece hızlanan hayatın akışı içinde pek çok sorunun temelinde yatan anlam arayışı için bir imkân olarak değerlendirilebilir. Sınırların kalktığı ve insan teklerinin aidiyet duygularının törpülendiği, değerlerin alt üst olduğu, bireyselleşme adına toplumsal olanın ötelendiği, toplumsal dayanaklardan yoksun bırakılan insanın yalnızlaşması ve yabancılaşması neticesinde savunmasız ve manipülasyona açık hale gelmesi gibi sorunlarla baş etme noktasında bu modelde hayat bulan bütüncül yaklaşım ve farklı disiplinlerin işbirliği yol gösterici olabilir.

Celaleddin Ökten Hoca yazının başında yer alan sözleriyle tanımladığı bir gençliğin yetiştirilmesi derdi ile yola çıkmıştı. Bilim tarihi alanındaki çalışmalarıyla tanıdığımız Fuat Sezgin de meseleleri medeniyet perspektifinden ele alan bir diğer ehl-i dert. ***"Gayretimin bir kısmı bilim dünyasına hizmet ama diğer çok mühim bir gayesi ise; koskoca bir İslam âleminin yitirmiş olduğu kendine hürmeti, güveni ve insanlık tarihindeki yerini hatırlatmak, kaybettiklerini iade etmek içindir"*** sözleriyle bunu ifade ediyor.

Medeniyet değerlerinin yaşatılması noktasında o medeniyet mensuplarının özgüven ve öz saygı sahibi, kendiyle ve tarihiyle barışık insanlar olmalarının önemine dikkat çekiyor. ***"Milli değerler de gurbet yaşarlar, ta ki sahipleri ile buluşuncaya dek"*** sözünden ilham alarak, imam hatip okulları gurbet yaşayan milli değerlerin sahipleriyle yani yeni nesille buluşmasının adresi olarak görülebilir pekâlâ. Bu okullar medeniyet değerlerinin maziden istikbale taşınacağı köprüler olarak da ilgiyi, teveccühü, sahip çıkılmayı hak ediyorlar. İnanç, fedakârlık ve azimle bu yolu açan ve bugünlere gelinmesini sağlayan öncü şahsiyetlere vefa bunu gerektirir vesselam. ❖

Mübarek Bir Diken: “Meryemana Dikeni”

PROF. DR. FATİH SATIL

Bu bitki, yol kenarlarında, ekili olmayan tarlalarda sıkça karşımıza çıkan mor çiçekli dikenli bir bitkidir. Ona takılan dikenleri sayesinde bu bitkiler lezzetli gövdelerini, kurtlara, böceklere, kuşlara ve diğer büyük hayvanlara karşı da korumuş olur.

Halk arasında bir adı da “mübarek diken” olan Meryemana dikeni hakkında birçok ilginç efsane anlatılır. İşte bu efsanelerden biri de şöyledir; Hz. Meryem, Hz. İsa’yı (as) emzirirken sütünden bir miktar bu bitkinin yapraklarının üzerine damlamış ve bundan dolayı da yapraklarında beyaz beyaz süt damarcıkları oluşmuş. İşte bitki de ismini bu rivayetten almış. Bitkinin yapraklarındaki bu beyaz damarcıklar, bitkiyi akrabaları olan diğer deve dikenlerinden ayıran en önemli karakteristik özelliktir.

...

Meryemana dikeni, Orta Çağ’dan bu yana şifalı bitkiler arasında kendisine yer bulmuş mucizevi bir bitkidir. Romalılar bu dikenli bitkiyi sebze olarak yetiştirir, bitki özünü balla karıştırıp safra kesesine iyi geldiğine inandıkları bir karışım yaparlardı. On ikinci yüzyılda da devedikeni birçok Avrupa ülkesinde, özellikle Almanya’da, tıbbi alanda kullanılan bir bitki olarak yerini almış ve karaciğer yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülen rahatsızlıklar için kullanılmıştır.

Günümüzde ise Meryemana dikeni geleneksel halk tıbbında karaciğere zarar veren birçok toksine karşı koruyucu olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel adı Silybum marianum olan bu bitkinin içerisinde karaciğere iyi gelen; silymarin, silybinin ve silybin gibi bileşikler yüklenmiştir. Bu şifalı bileşiklerden dolayı viral hepatit, kronik karaciğer hastalığı ve siroz için tavsiye edilmektedir. Ulusal Kanser Enstitüsü’ne göre meryemana dikeninde bulunan silymarin, toksinlerin hücrelere girmesini engellemekle vazifelidir. Ayrıca karaciğerdeki toksinleri zararsız hale getiren enzimleri harekete geçirerek karaciğerin korunmasında fayda sağlar.

Meryemana dikeni kendisine yüklenen bu şifalı bileşikler nedeniyle ve Allah’ın izniyle; karaciğer yenilenmesini uyarır, iyileştirici ve antioksidan özelliği vardır. Karaciğer için detoks etkisi yapar, yani zararlı maddelerin alımını bloke ederek toksinlerden arındırır. Bitkilerin güvenilirliğini ve etkisini test eden Alman E Komisyonu, toksin ve siroza bağlı karaciğer rahatsızlıkları ve iltihapları için Meryemana dikenini önermektedir.

...

Nasıl Kullanılmalı? 1 çay kaşığı ezilmiş devedikeni tohumunu 1 bardak suda 10 dakika demledikten sonra süzün ve günde 1-3 bardak için. Bununla birlikte bitkisel bir ürün olan meryemana dikeni ekstreleri karaciğer rahatsızlıklarında daha etkilidir. Karaciğeri korumak için kullanacağınız bitki ekstraktları ise uzmanların dediğine göre en az %70 oranında silymarin içermesi gerekir. Bunun dozu da genellikle günde 210-420 mg’dır.

...

Kur’an-ı Kerim’in bazı ayetlerinde insanoğluna işaretler ediliyor ve adeta deniliyor ki: En müzmin dertlere dahi derman bulunabilir. Öyle ise ey musibetzede insanoğlu! Meyus olma, her derdin bir dermanı mümkündür. Arayınız, bulunuz. Doğa; şifa arayanlar için bir eczane ve her bir bitki hatta her bir hayvan canlı bir ilaç gibi yaratılmış. O halde eğer insanoğlu kendisine verilen aklı doğru kullanır ve çalışırsa yeryüzünde her derdin dermanını bulabilir.

Tabiatın eczaneniz, bitkilerin şifa vesileniz olması dileklerimle...❖

Nefis Nedir? Neo-Kapitalist Nefis ile Müzekka Nefs'in Mücadelesi

FATİH BAHADIR KAYA

Nefsini sevmek mi, nefsine acımak mı; yoksa nefsini terbiye etmek mi? Bu sorulara cevap aramadan önce, nefsin mahiyetine ve işlevine dair bir-iki tespitte bulunmak istiyorum. Nefsin "öz, ruh, mahiyet"[1] gibi anlamlarını hatırladığımızda nefisten anlaşılan her ne ise, onun kendimizle alakalı olduğunu görürüz. Burada yoğunlaşmak istediğim mesele ise, geçen ayın yazısında ifade ettiğim gibi, insanın nefsini tanıyarak Rabbini keşfedebileceği fikridir. "Sevk eden"[2] nefs-i emmarenin bu sevk işlevinin farklı veçheleri bulunur.

Kendinden başka değer ve yargı kıstası[3] tanımayan ve "keyfe ma yeşa"[4] düşünmeye ve yaşamaya adanmış bir nefis, sadece kendini referans[5] bilerek kendi nasıl isterse öyle davranmayı hedefler. "Şunu neden yaptın?" sorusuna, "Canım istediği/istemediği için. Haz duyduğum/duymadığım için!" cevaplarını somutlaştıran bir kimse, istediği gibi hareket etmeye alışmış, hatta peşincilik, hazırcılık ve hazcılığın esaretine tutulmuştur. Nedenleri, canının istek veya isteksizliğine indirgemek, hikmetten yoksunluğu gösterir ve anarşik bir keyifperestliğe,[6] yani keyif, tüketim, lüks vs bağımlılığına kapı aralar.

Tüketimsel nefis[7] sabitelerden hoşlanmaz, süreklilik ve devamlılık gerektirenlerden çekinir; çünkü sürekli bir biçimde geçiciliğin temin ettiği muvakkat hazlar, geçici olduklarından nefsi kendilerine müptela ederek tekrarını dayatırlar. İnsan, nefsiyle iletişimini doğru bir yörüngeye oturtamadığında bu dayatmanın esiri olur.

Mezkûr esareti[8] kendini başka şekillerle de dışavurur. Peşincilik, geçiciliğin heyecanı, hazcılık, yüzeysellik, mülk edinme ihtirası veya benlik pazarlamacılığı kapitalist nefsin kendi emmareliğini bu zamanda gösterme biçimlerinden bazılarıdır yalnızca. Bunların üstesinden gelmek iradesini kendisinde coşar bulursa insan, o zaman nefsine karşı ruhu, kalbi ve diğer duyguları ile mücadele etme imkânını arar. Fakat, mücadelenin gereksizliği yönündeki bir kanaat baştan hasıl olmuşsa, en baştan nefse mağlup olunmuştur.

...

Nefsini gemlemeye çalışan, ve ruhen yükselmeyi isteyen kimsenin şu soruyu sorması gerekir kendine: Nefsimin bu emmareliğini olumsuzlayabilmemin yolu nedir?

Nefsin varlığından şüphe duyulması mesele olmaktan çıkar; mesele, bu kapitalist nefsin bireye yüklediği görenek veya sonradan görmüşlük hislerinin nasıl terbiye edileceğidir aslında. İnsanın ana çatışma alanı, ilk başta, kendisinin ötesinde ve kusurlarının yok sayılmasıyla cereyan etmez; aksine insan evvela ve sürekli kendi içindeki mücadelesini hakkıyla ifa etmek zorundadır.

İç dünyamızdaki çatışmanın baş aktörleri nefis, hevası ve hevesi bir yanda ve diğer yanda ruh, kalp, akıl vs duygulardır. Çatışmanın konusunu bu duyguların veriliş amaçlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı belirler.

Nefsin insanın manevi duyguları arasına dahil edilmesinin bir manası ve bir işlevi vardır. Bunların ne olduğunu bilmekle, amaçlarına uygun olarak kullanılmalarına imkân tanınır. Bu modellemede nefis yalnızca düşman konumunda kalmaz, o yine de yüklenmiş olduğu, fakat olumsuzlanması gereken işlevleri itibarıyla insanın kulluğuna katkı sağlayacak kıvama terbiye edilebilir. Ahlaksız nefisten ziyade terbiye edilmemiş nefisten bahsetmek daha doğru olsa gerek. O halde nefsin işlevselliğine odaklanmakla ona dair yargısal bakışımızı iyi/kötü veya sevgi/nefret dikotomisinden kurtarabiliriz. Üstte içerikleriyle modellediğim kapitalist nefis iki metaforik figürasyonla bugünkü bireylerde arz-ı endam eder: Firavunlaşmak ve nemrutlaşmak meyilleri.

Her iki meylin de ortak noktası mülkiyet anlayışıdır, emanet edilmiş her ne varsa malı ve mülkü zannetmesidir. İnsan "Lehü'l-Mülk"[9] derken, "Mülk sadece ve yalnızca Onun'dur" mantığını benimseyerek verilen her bir şeyin kullanım koşulları olduğunu düşünmeye ve idrak etmeye başlar.

Özü itibarıyla terbiye edilmemiş nefis insanı esarete düşürür, firavunlaştırır veya nemrutlaştırır. Doğru terbiyeye muhatap olduğunda (eğitimle), bazen de maruz bırakıldığında (oruçtaki açlık gibi), nefis dahi insanın duyguları arasında kulluğu hedefleyen bir cihaza evrilir.

İşte bu işlevsel bakıştan kaynaklı terbiye nefsin kulluğuna işaret eder; sadece isyankâr bir asi değildir o. Onu isyana sürükleyen şey, bizi fıtri olarak mücadele ve uğraşa sevk edenlerdir; eğer o isyan saikalarını olumsuzlayarak onları manevi yükselişimizin zembereği kılabilirsek nefis kulluk bilincine bürünür.

"Mülk benim değil, emanetçisiyim; bağımlılıklarım zaman-mekânımın aşırı tüketimsel hızının neticesidir, otokontrol mekanizmamı terbiye etmeliyim" konsepti hayata taşındığında, nefs-i emmarenin daima olumsuza sevk ediciliğindeki terakki parıltısı görülebilir. Olumsuzlukları olumsuzlayarak (tezekki) olumlu bir sürecin kendi içinde başlatılabilmesinin ilk adımı, aşaması; nefse işlevsel bir bakışla bakılmasına bağlıdır. Nefsin kulluğunun parlaklığını onu toprak[10] unsuruna teşbih ederek anlayabiliriz.

Nitekim toprak nasıl ki üzerinde serili bitki örtüsünün renk çeşitliliğini tüm parlaklığıyla gösterir,[11] öyle de "nefs-i insaniye[nin], sırr-ı camiiyet itibarıyla, tezekki etmek şartıyla bütün letaif-i insaniyenin fevkine çıktığı"[12] düşüncesi, nefsin iki girift ve birbirine zıt konumunu tebarüz ettirir.

Bir yandan katılığı ve kesafeti içerisinde kendisine karşı mücadele edilmediğinde veya otokontrolle güdülmediğinde bireyi esir alan ve atalet zindanına atan neo-kapitalist nefis, diğer yandan terbiye ve tezkiye edildiğinde ferdin iç dünyasının en imtiyazlı neferine dönüşür.

Bu bağlamda ele aldığım nefis, hem sorunun hem de çözümün kendisidir. Sadece ona yönelttiğimiz bakış açımız, nefsin de kendi içerisinde bir kulluğunun olup olmadığına bizi ikna eder. Ön yargıyla baştan nefsin yalnız-

ca "öldürülmesi" gereken bir uzuv olduğu kanaatiyle hareket edilirse, sadece varlığı yadsınmakla kalmaz, işlevine ve içindeki dikotomiye de gözlerimizi kapatırız; bu ikilem oradadır, ama gözden kaçıyordur. Zira, nefis ölmez, vazifesini "asab [ve] damarlara"[13] devreder; bireyin dünyevi yaşamı boyunca mücadelesini sürdürmesi gereken mana baki kalır. Adına nefis de denilse, sinirasapta dolaşan maddi bir duyu da olsa; sır, Rabbini tanıyabilmenin yalnızca insanın nefsini terbiye etme çabasından doğduğunu kalben görmesine bağlıdır. Zira enfüsî ilk çatışma nefs-i emmare ile kalbin arasında bir yerde vuku bulur.

Kaynaklar:

1. Rağıb el-İsfahani, El-Müfredat ayet-i kerimesine (Yusuf, 12/53)

2. وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِي اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيۜ اِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَح۪يمٌ atıfta bulunuyorum.

3. Sözler, 26. Söz, Hatime.

4. Sözler, 14. Söz.

5. Mektubat, 29. Mektup 2. Risale (Ramazan Risalesi).

6. Perestlik tapıcılık/tapmak anlamına da gelmektedir. Bu anlamı burada tercih etmedim. Teolojik düzlemdeki anlamından çok, sosyolojik karşılığını tercih ettim.

7. Tüketime odaklanmış veya müptela olmuş nefis olarak da okunabilir; esasen dayandığım kavram terkibi ise neo-kapitalist nefistir.

8. Sözler, 10. Söz.

9. Mektubat, 20. Mektup 1. ve 2. Makam 4. Kelime: "لَهُ الْمُلْكُ"

10. Kastamonu Lahikası.

11. Mesnevi-i Nuriye, Şule.

12. Sözler, 28. Söz, 1. Sual.

13. Mektubat, 26. Mektup 4. Mebhas: "[N]efs-i emmare, ya levvameye veya mutmainneye inkılab eder; fakat silâhlarını ve cihazatını asaba devreder. Asab ve damarlar ise, o vazifeyi âhir ömre kadar görür. Nefs-i emmare çoktan öldüğü halde, onun âsârı yine görünür."

Hayat Ağacının En Son Meyvesi

HALİL İBRAHİM SERT

Okula bisikletle gidip gelen çocuklardık. O zamanlar kapıdan alıp kapıya bırakan servisler yoktu. Varsa da bizim memleketin henüz buna ihtiyacı yoktu.

Kötülük mü yoktu, yoksa anne babalar insanlara, evlatlarına ya da sokaklarına daha mı çok güvenirdi?

Çantamızda Bruce Lee, Van Damme posterleri taşırdık. Ergen bulunan her evin, bir ya da daha fazla kapısı, atılan yumruk ya da uçan tekmelerle kırık vaziyetteydi. İki parça odun ve demir zincir, olmadı ip kullanarak yapılan numçaku yüzünden az kişi kendi burnunu kırmadı.

Müstakil bahçeli evlerin cesur çocuklarıydık.

Kimse bize zıplama, koşma, yavaş yürü, topuğunu yere vurma, bak alt kattakiler kapıya dayanacak şimdi falan demezdi. Zaten mahallede oynamaktan eve gelince kıpırdayacak halimiz de kalmazdı.

Mutluluğumuz kağıttan yapıp uçurduğumuz cinkuşu uçurtma kadar masrafsız ve pervasızdı.

Yaz aylarında düşmekten dizimiz dirseğimiz yarasız kalmaz, kabuk tutmuş yaralarımızı ya da hâlâ kanayan taze yaralarımızı gösterirdik övünçle. Kış aylarında ise ayaz vuran tenimizde derin çatlaklar oluşur, yanaklarımız allı morlu bir renge bürünürdü. Yaralarını saklamayan, üşüdüğü ilk bakışta anlaşılan çocuklardık.

Her evin bahçesinde dut ağacı olur, kurban bayramında kesilen kurban o dut ağacının dalına asılır, sonra aynı dala salıncak kurulur, meyve verince altına bir sofra gerilir dutlar silkelenip afiyetle yenir, kuruyan dalları sobada yakılır, hiçbir şey olmasa tepesine tırmanır, yorulunca sırtımızı yaslardık.

Bir ağacı lunaparka çeviren çocuklardık...

Bakkaldan yarım ekmek alınan, gripin, novalgin ve aspirin için eczaneye gidilmeyen zamanlardı.

Bodrumunda odun, kömür, pesventi ve hatta talaş içinde muhafaza edilen portakal bulunan evlerin çocuklarıydık. Odun ve kömür sobanın, pesventi banyo sobasının ve portakal da sürpriz yumurtayla tanışmamış çocukluğumuzun hakkıydı.

Geniş banyolarda, gürül gürül yanan banyo sobasının alevlerinin ışık oyunları eşliğinde, çıra kokularıyla mayışarak banyo yapan, yeşil sabun kokulu tertemiz çocuklardık.

Anlatsam daha da uzayıp gider anılar, yaşanmışlıklar; annemin şefkat kanatları, babamın işten yorgun argın geç gelişleri, damdaki asma ağacı, siyah üzüm, ak üzüm... Karşı evin bahçe kapısının üzerinde bir taç gibi mor salkımlar, yağmurlar, kiremitli evler, sedirler, seleler ve daha neler neler...

İnsan, bir yanıyla geçmişin sayfalarıyla mahzun, bir yanıyla geleceğin bilinmezlikleriyle endişeli, en çok da şimdinin tercihleriyle şaşkın bir yolcu...

Nereye akar ruhumuzun toplamı, sonuç ne olur?

Herbirimiz, kimi hüzünlü kimi neşeli nice hatıralarla birlikte hayat ağacımızın en son meyvesine doğru ilerliyoruz.

O en son meyve, acı mı olacak yoksa tatlı mı, ebedi hayatımızın şifası mı olacak yoksa zehri mi?

Her şeye rağmen bunu belirlemek bizim elimizde! Azıcık durup düşünmenin tam zamanı, hep zamanı!..❖

Hayret ve Yaşama Sevinci

ÜMİT ŞİMŞEK

Kâinattan uzak düşmenin en ağır bedelini "hayret" cephesinde ödüyoruz. Modern hayat bu duygumuzu tamamen yok etmese de başka hedeflere yöneltmiş, varlığı ile yokluğu arasında ciddî bir fark bırakmamıştır. Bugünün insanına **"Bütün benliğinizin tarifsiz bir hayret hissiyle dolduğu en son ânı hatırlıyor musunuz?"** diye soracak olsanız, olumlu bir cevap alma ihtimaliniz yok denecek kadar düşüktür.

Bu mahrumiyeti küçümsemeyin. Hayret, insanın en "insanî" bir yeteneği ve onu Rabbine ulaştıran en önemli bir vesiledir.

Hayret etmeyi unutan kişinin bu dünyada niçin bulunduğunu hatırlaması için de sebep yoktur. Zira göklerin ve yerin güzellikleri, bütün bunları yaratanın **"hayret verici gizli kemâlâtını göstermek üzere"**1 düzenlenmiştir ve insandan, **"hayret içinde bir marifet ile mukabele"**2 ister. Eğer bu kâinat bir kitap olarak yazılmışsa, insana düşen şey, **"mevcudat sayfalarını, arz ve semâ yapraklarını mütalâa ile hayretkârâne bir tefekkürdür"**; eğer bir mescid olarak düzenlenmişse, ondan beklenen bir **"hayret ve muhabbet secdesidir."**3

Onun içindir ki, insan, hayret duygusunu, en olgun anlamda ve en yoğun şekilde, Rabbinin eserleri karşısında tadar. Tabiatla baş başa, göklerin ve yerin güzellikleriyle kuşatılmış bir halde iken insanı kaplayan bir hayret duygusundan daha fasih, daha belâgatli bir lisanla ona Rabbini hatırlatacak hangi şey vardır?

...

Gelin, görün ki, çağdaş hayatın meşgaleleri, insanın kâinatla doğrudan bağlantı kurmasına kolay kolay izin vermez. Tek bir bakışla insanı hayretten hayrete düşürecek ışıl ışıl bir semâyı şehir ışıkları saklar. Etrafımızda gündoğumu, dolunay, gökkuşağı, baharın gelişi, kırlangıçların dönüşü, bir kelebek, bir çiçek, bir yağmur damlası gibi ne kadar hayret vesilesi olabilecek şey varsa, modern hayatın da onları bize hissettirmemek üzere ürettiği bir o kadar parazit vardır. Dört bir yandan böyle parazitlerle sağırlaşmış ve kâinata doğru adım atabileceği her yer mayınlanmış bir haldeki modern insanın hayret duygusundan payı, artık gazete manşetleri ve televizyon dedikoduları karşısındaki şaşkınlıklardan ibaret kalmıştır. Biçare insan, bu şaşkınlıklar içinde, eğlenceden eğlenceye koşarak **"yaşama sevincini"** tatmaya çalışır.

Oysa o sevinç, şaşkınlığın değil, hayretin olduğu yerde aranacak ve kâinatın bütün varlıklarıyla paylaşılarak yaşanacak bir sevinçtir. **"Sen hayrete düştün; onlar ise eğleniyorlar"**4 âyeti, iki bakış açısı arasındaki farkı pek keskin bir şekilde ortaya koymaktadır.

...

Bediüzzaman, eserlerinin pek çok yerinde, insana **"kâinat ağacının meyvesi"** olarak atıfta bulunur. Maalesef bugünün insanı dalından koparılmış bir meyveye benziyor. Oysa o meyve ağaçla beraber var olan, ağaçtan beslenen ve ağaçtan kuvvet alan bir meyvedir.

İnsan, bütün güzel isimlerin müsemmâsı olan Rabbinin büyüklüğünü de, Ona mensup olmanın hazzını da, en güzel şekilde, Onun sanatıyla süslenmiş kâinat tablolarının içinde hisseder ki, kendisi de zaten o tablonun bir parçası ve en güzel bir nakşıdır.

Kalabalıklar içinde kendisini yalnızlığa mahkûm hisseden insan, gerçekte hiç de yalnız olmadığını, Rabbinin eserleriyle baş başa kaldığı tenha tabiat köşelerinde anlayabilir. Önünde kâinatın güzelliklerini, arkasında bütün bir kâinatın dostluğunu bulan insanın gözünde, bir küçük gezegenin fâni boğuşmaları ne değer taşır?

Güçlü bir imanı elde etmek isteyenler için, kâinat ile tekrar bağlantı kurmaktan daha kestirme ve etkili bir yol yoktur. Bunu **"tekrar yaratılışa dönmek"** şeklinde de tanımlayabiliriz.

Baharın olduğu kadar sonbaharın coştuğu günler de yılların biriktirdiği külleri silkelemek için bize en güzel fırsatları sunuyor. Bu fırsatları yakalayabilmek için belki de en etkili çare, kendi yaratılışımıza, yani çocukluğumuza dönmektir:

Hayret yeteneği körelmemiş olan ve bir kuş ötüşü, bir örümceğin ağ örüşü gibi "basit" olaylar karşısında heyecanlanabilen bir çocuğun her ânı keşiflerle dolu dünyası bizi bekliyor.❖

Kaynaklar:
1. Onuncu Söz.
2. On Birinci Söz.
3. Yirmi Üçüncü Söz.
4. Sâffât Sûresi, 12.

MUAMMER ERKUL

Günaydın; Uyananlara

Şu an acaba kaç kişi muhteşem bir gün yaşadığından habersiz?..

Merak ediyorum.

❤

Kuşlar farkında bunun, kelebekler farkında. Kertenkeleler de farkında...

Ağaçlar, erken gelen bahara yüreklerini açmış; pembe ve beyaz çiçeklerini sunmakta...

İnsanları merak ediyorum...

Şu an acaba kaç kişi harika bir gün yaşadığının farkında?

❤

Çimenler, çiçekler ve çocuklar birbirlerine söylüyor bunu...

Kuşlar, kelebekler ve böcekler birbirlerine söylüyor bunu...

İnsanlara da söylüyorlar, fakat;

Duyuramıyorlar!

❤

İnsanlar...

Duyun çiçekleri, işitin kuşları, dinleyin çocukları;

Onlar, **"avucunuzdaki"** harika bir günden bahsediyorlar size.

Dokunun, koklayın, işitin, bakın, tadına varın; kendi **tıpalarınızı** çıkarıp!..

❤

Gün; avucumuzda...

Farkında değiliz.

Gün; gözümüz kadar yakın bize... Tenimiz kadar yakın...

Farkında değiliz.

Gün; biziz hatta!

Biz harika bir günüz...

Farkında değiliz.

❤

Günaydın;

Uyananlara!..

❤

Gün bitmeden, uyuyanları uyandırın ne olur...

Gün bitmeden **"günaydın"** deyin insanlara.

"Bugün harika bir gün... Bugün muhteşem... Bugün eşsiz ve tek... Bugün bulunmaz" deyin.

Yakalayın günü.

Tutun, bulun, hissedin... Yaşayın kendinizi.

Gün; avucumuzda...

Gün; biziz hatta ve biz harika bir günüz...

Farkında değiliz.

Söyleyin bunu, "söylenmeye" ihtiyacı olanlara.

❤

Günaydın;

Uyananlara!.. ❖

Toprak

Toprağı anlamıyorum;

Hep veriyor...

Hep veriyor; aklım yetmiyor, anlamıyorum.

Anlamıyorum... Anlamıyorum... Anlamıyorum...

"Anlamam için" yaratıldığım halde ve toprak da anlamam için yaratıldığı halde; şu kafam toprağa sokuluncaya kadar da anlamamaya direneceğim galiba!

❤

Anlamıyor muyum, anlayamıyor muyum!..

İdrakim mi kifâyetsiz; "anlamış olmak" mı **"zor"** geliyor?

Tembellik, benden başka kime akraba?

❤

Toprağı anlamıyorum;

Hep veriyor!..

Hep veriyor; aklım yetmiyor, anlamıyorum.

Anlamıyorum... Anlamıyorum... Anlamıyorum...

Hele "bir" verirsen toprağa, **on misline** çıkıyor vermesi; bire yüz veriyor...

Hadi ağlayalım!

❤

Hadi **"anlayalım"** önce; sonra ağlarız!

❤

Toprak...

Toprak; inanılmaz bir şey!

Her adımımızda bizimle beraber; "vermek" için...

"Toprak analarımızı" toprağa verdikten on yıl sonra anlamaya azmeden bizler, "toprağı anlamaya" ne vakit niyetleneceğiz?..

Anneler, annelerinin yanında...

Anneler "sevgi ve merhametlerini" alsın diye toprağa veriyor kendilerini; kendilerine verilmeyenleri hatırlamayarak!..

Toprak; "vermeyi" öğrendiği annelerden de cömert!..

Toprak; her adımda, (toprağa sakladığım) annemin parmakları gibi dokunmada ayağıma!..

❤

Kokusunu içime çekerken anlamamaya didindiğim toprağı; toprak "kokumu içine çekerken" anlayabilecek miyim?..

❤

Bu müşfik "yaratık" bunca canlı yaratığın arzusuna nasıl mukabele ediyor?

Nasıl böyle cömert?..

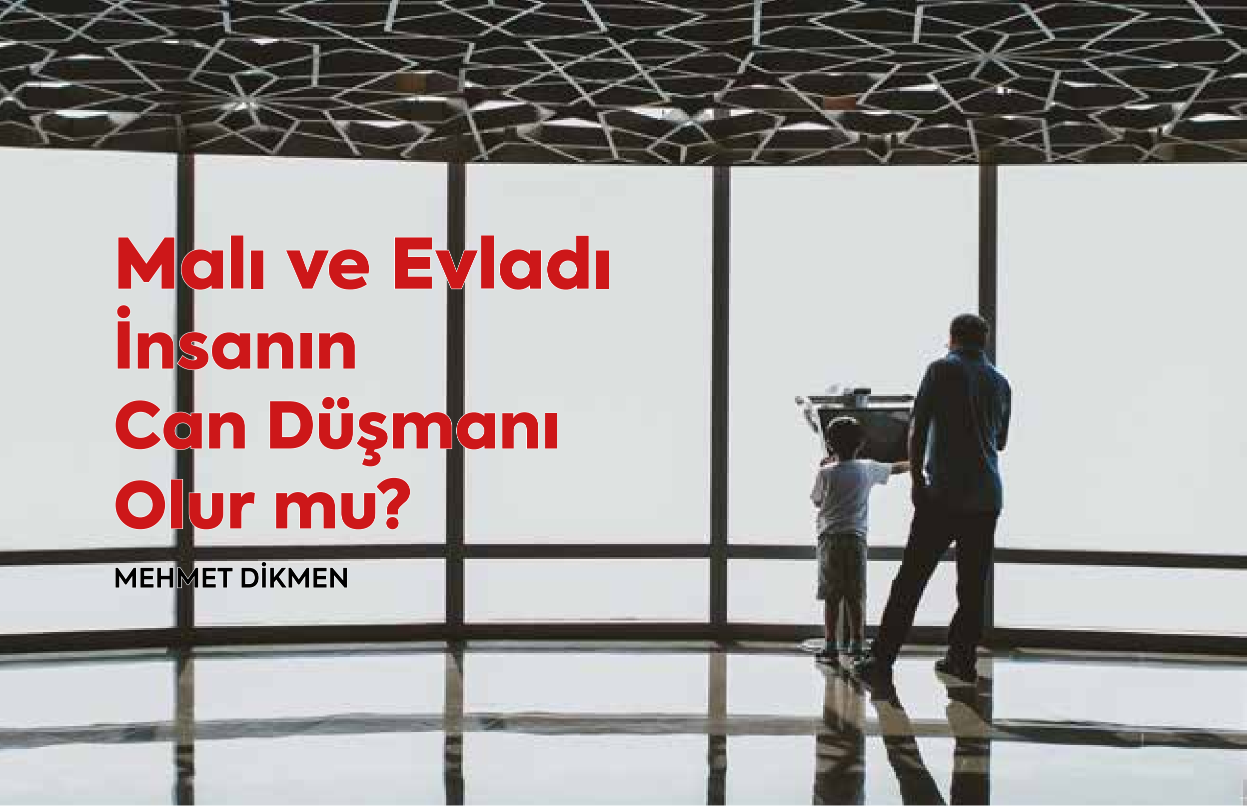
Anlamıyorum... Toprağı anlamaya aklım yetmiyor...

❤

Toprak şunu biliyor:

Vermeliyim... Çünkü verdiğim herkes en sonunda "içime" gömülüyor!..❖

Malı ve Evladı İnsanın Can Düşmanı Olur mu?

MEHMET DİKMEN

Düşman deyince, akla, insanın dışında, ona zarar veren, hayatını tehdit eden her türlü varlık gelir. Kur'an-ı Kerim, insanı doğru yoldan saptırmak için bütün gücüyle çalışan şeytanı, insan için açık bir düşman olarak tanımlar.

İslâm'a karşı olan kâfirler, münafıklar da açık düşman tanımı içindedirler. İnsanın ticari hayatta rakipleri, sosyal hayatta hasımları olabilir. Bunlar da bir çeşit düşman sayılırlar. İnsan dışında doğal çevrede bazı zararlı bitkiler, yırtıcı ve zehirli hayvanlar da insan için, düşman sınıfına dahil edilebilirler.

Ama Peygamber Efendimiz, bütün bu açık düşmanların dışında insan için çok daha tehlikeli ve sinsi bazı düşmanlardan haber vermektedir.

İnsan, dışında gördüğü, karşısında bulduğu bildik düşmanlara karşı yeterince önlem alabilir. Onların zarar ve tehditlerinden kendini koruyabilir. Ama düşman, insanın dışında değil de içinde, en yakınında olursa, ona karşı tedbir almak, zarar ve tehditlerinden sakınmak zorlaşır.

Peygamber Efendimiz, her insan için kaçınılmaz olan bu sinsi düşmanları, bir hadis-i şerifte meâlen şu şekilde belirtmiştir:

"Düşman, onu öldürdüğünde sana gazilik kazandıran; seni öldürürse (şehit olarak) cennete girmene vesile bulunan (cephede savaştığın) kimse değildir. Asıl düşman, (dini terbiyesini ihmal ettiğin) öz evladındır. Bundan daha büyük bir tehlike de elinle kazandığın (fakat zekat ve sadakasını vermediğin) öz malındır." (Taberani)

Görüldüğü gibi, insanın korkması gereken asıl düşman, cephede savaştığı askerî kuvvetler veya terörist güçler değildir. Mü'min, bu düşman karşısında daima üstündür ve daima galiptir. Çünkü onu öldürüp yenmesi halinde gazilik gibi yüksek bir makam elde eder. Ona yenilip öldürülmesi durumunda ise, şehitlik denen en yüce makama, en ulvi dereceye ulaşır. Bu düşman, onun hem dünyada, hem ahirette sadece itibarını artırır. Şerefine şeref katar. Sevabına sevap ekler.

Hadiste belirtilen husus, insanın koynunda yatırdığı ve kucağında taşıdığı kendi öz evladının ona düşman olma durumudur ve bu hal, çok trajik bir olaydır.

Çünkü evlat sahibi olmak, insan hayatında en mutlu hadisedir. Evliliğin ve yuva kurmanın ana gayelerinden biridir.

İnsanın kendi öz evladı, insana nasıl düşman olur, üzerinde durulması ve düşünülmesi gereken önemli bir konudur.

Anne-baba çocuklarına dinini diyanetini öğretir, İslâm ahlakı ile terbiye eder, dini sorumluluklarını anlatıp uygulama alışkanlığı kazandırırsa, bu çocuklar ahirette anne ve babasına düşman değil, şefaatçı olurlar. Dünyada da ebeveynine sevgili, saygılı, itaatli, hayırlı birer evlat olarak görevlerini yerine getirirler.

Bunun tersine, anne-babalar, evlatlarının bütün dünyevi ihtiyaçlarını yerine getirseler bile, dini ve ahlaki değerlerin öğretilmesi ve kazandırılması yönünde hiçbir gayret göstermezlerse, bu konudaki görevlerini ihmal ederlerse, o evlatlar, yarın ahirette cehennem azabına muhatap olma halinde, anne babalarına düşman kesilirler. Yakalarına yapışırlar. "Niye bize dinimizi, ahlakımızı öğretmediniz, cehennem azabına düşmemizi önleyecek terbiyeyi ve eğitimi vermediniz," diye suçlamada bulunurlar.

Bu durumdaki bir anne-babanın en büyük düşmanı, başkası değil kendi öz evladı olur.

Hadiste, insanın kucağında taşıdığı, elinden tutup gezdirdiği, besleyip büyüttüğü, en büyük değeri verdiği evladının, insan için büyük bir düşman haline gelmesi durumuna dikkat çekilmektedir. Böyle bir tehlikeye karşı, anne-babalar uyarılmakta; vazifelerini tam yerine getirmeye çağırılmaktadır.

...

Hadiste tanımlanan ikinci sinsi düşman, insanın kendi eliyle büyük bir zevk alarak kazandığı, kasasına ve kesesine sevinçle koyduğu, bankalara veya finans kurumlarına mutlu şekilde yatırdığı mal varlığıdır.

İnsanın kazanmak için ömrünü harcadığı bu mal varlığının onun en azılı düşmanı olma keyfiyeti de çok önemli bir durumdur.

Mal-mülk edinme duygusu, insanın yaratılışına konulmuş temel duygulardan biridir. Allah bu duyguyu her insana sınırsız şekilde vermiş, ama bu duyguyu kullanmaya bazı ölçüler ve sınırlamalar getirmiştir. Buna göre:

- Mülk edinmek, maddi kazanç sahibi olmak her insanın temel haklarından biridir. Ama bu hakkın meşru dairede olması gerekir. Yani helal dairede kalınmalı; haram yollara girilmemelidir. Gayr-i meşru kazanç şekillerinden uzak durulmalıdır. Kumar ve faiz kazançları, haram olan mal edinme şıklarından biridir.

Dünyada kazanılan mal ve mülkün, ahirette mutlaka hesabı; haram yoldan elde edilmiş ise hesabına ilaveten bir de azabı söz konusudur.

İnsanı azaba düşüren bir mal ve mülk iktisabı, insanın dostu değil, düşmanıdır. İnsan kendi eliyle kendini sıkıntıya sokmakta, cezaya düşürmektedir.

Mal ve mülkün helal yoldan kazanılması ile de iş bitmemektedir. Kazanılan mal, sadece bununla düşman olmaktan çıkmamaktadır.

Helal yoldan kazanılan mal ve mülkün, israf edilmeden, iktisat üzerine harcanması; haram olan yerlere kullanılmaması da şarttır. Lüks ve sefahet yolunda harcanan mal ve mülk de haram kazançlar gibi insanın başına beladır.

Ayrıca malın sadakasının veya zekatının verilmemesi de kazanılan malı, sahibine düşman durumuna getirir.

Kazanılan ve biriktirilen malın, ahirette nasıl düşman kesildiği ve insana azap vasıtası haline geldiği, hadislerde açık bir dille ifade edilmiştir. Bu konuda, şu hadis oldukça dikkat çekicidir:

Abdullah bin Ömer'den:

"Malının zekatını vermeyen kimselere, (Allah) mallarını, kıyamet günü kel başlı ve 2 boynuzlu bir yılan şeklinde gösterir. Yılan o kimseye sarılarak şöyle der: Ben senin zekatını vermeyip biriktirdiğin servetinim. Ben senin zekatını dağıtmaktan kaçındığın hazinenim." (Nesai, Zekat, 20) ❖

Hayalin İçinden Öyküler

Kuyruklu Yalan

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Metin öyle heyecanlı anlatıyordu ki, zaten doğuştan pörtlek olan gözleri daha korkunç bir hal alıyordu. Duyduklarıma önce inanmadım. Arabaya dönüşen kabaklar, yürüyen korkuluklar ya da sihirli lambalar gibi, bunlar da ancak masallarda olabilirdi. Bu akşam evimize misafir olan komşumuzun, benden üç yaş büyük çocuğu Metin, önceki gün kasabada kurulan lunaparkın her köşesini ballandıra ballandıra anlatıyor, özellikle sihirli aynaların olduğu bölümden hararetle bahsediyordu. Öyle bilindik sihirlerden, insanı çok ince ve uzun, ya da kısa ve şişman gösterenlerden değildiler. Kendisine bakanı değil başkasını gösteriyordu bunlar. Türlü türlü sihirleri vardı aynaların. Hepsini anlattı Metin. Bir masal dinler gibi dinledim, inanmadım. Fakat son anlattığı, aklımı başımdan almış, kalp atışlarımı hızlandırmıştı. Çünkü bu aynalar ölmüş olan anne ya da babanızla da görüştürüyordu sizi. Bir kapı şeklindeydiler ve bu kapı diğer tarafa açılıyordu. Orada geçen bir güne rağmen burada henüz beş dakika bile geçmemiş oluyordu. Metin bu son ayna ile beni en hassas yerimden vurmayı başarmıştı.

Bir an, böyle bir aynanın olma ihtimaline sevindim; geçen yıl amansız bir hastalığa yakalanarak vefat eden annemi tekrar görmeyi, yumuşacık sesinden birkaç tatlı söz duyabilmeyi, onu dünyalar kadar sevdiğimi ve tekrar görüşebilmek için her gün dua ettiğimi söylemeyi hayal ederek çok sevindim.

Birbirine oldukça uzak tepelerde, fındık bahçelerinin içinde yapılmış evlerden oluşan küçük bir köydü burası. Gidilen yerde fazla kalınmazdı, kısa sürerdi akşam oturmaları. Zaten misafirliğin esas sebebi de bu yıl çok ürün beklendiği için doğu bölgelerimizden daha fazla amele getirmek gerektiği meselesiydi. Onlar gider gitmez çok yorgun olduğunu söyleyerek başka bir şey demeden odasına çekildi babam. Gerçekten de, beklediği işçi gelemediği için fındık tarlasının tımarını tek başına yapmıştı. Biz evde sadece üç kişiydik. Babam da bir evin bir çocuğuydu benim gibi. Dedemi ahirete yolcu ettikleri sene, ben gelmişim dünyaya.

Boylu boslu bir adamdı benim babam. Sert mizaçlıydı fakat iyi adamdı. Mertti, dürüsttü. Annemi de çok severdi. Ona sesini bile yükselttiğini hatırlamam. Babaannemin deyişiyle çok büyük engeller aşmış babam, film gibi bir sevdaymış onlarınki. Oysa 9 yıl çocukları olmamış. Boşamasını söyleyenlere de, kuma getirmesini isteyenlere de karşı durmuş. Benden sonra da olmadı çocukları. Annemin vefatından sonra da bütün ısrarlara ve bulunan adaylara rağmen evlenmemişti babam. Meğer hep beni bahane eder, üvey anne elinde büyümemi istemediğini söylermiş. Zaten babaannem benim her şeyimle ilgilenmekle kalmaz evin diğer işlerinin de üstesinden gelirdi. Geçen bunca zaman, onun kadar çalışkan bir insan daha görmedim. Sadece namaz için ara verirdi işlerine. Onun için ibadet etmek aynı zamanda dinlenmekti. Genellikle tespihi elindeydi. Dilinde hep mırıldanmalar duyardım. Yemek yaparken bile zikir çekermiş meğer, sonraları anladım.

Aynayı babama bir an önce anlatmak istiyordum. Gerçek olmasını çok istiyordum. Fakat o—yorgunum—deyince bunu söyleyemedim. Gece bitmek, kaçan uykular gelmek bilmedi. Yatağımda bir o yana bir bu yana dönüp durdum. Sabah bir olsa diyordum içimden, babamdan uyanır uyanmaz lunaparka götürmesini isteyecektim. Beni çok sever üzülmeme dayanamazdı. Çünkü nadiren bir şey isterdim ben. Zaten annemi kaybettikten sonra uzun zaman konuşmamıştım. Hatta hiç konuşmayacağımdan epey korkmuşlardı.

Bir ara uykuya dalmış ve kendimi lunaparkı gezerken bulmuştum:

Kapılarında nöbetçiler olan, kasvetli, ürkütücü, şato görünümlü çadırların önünden geçtim. Nöbetçiler upuzun, çadırların kapısından giremeyecek kadar uzundular. Kıyafetleri, kanatlarını açmış tavus kuşlarını hatırlatan bir renk cümbüşü ile lunaparkın ışıkları altında ışıl ışıl parlıyordu.

Aynaların olduğu bölüme geldiğimde çok heyecanlandım. Üzerinde ismimin yazılı olduğu, kapı şeklinde bir aynanın karşısında buldum kendimi. O anda bir televizyon ekranı gibi görüntüler belirdi aynada. Annem karşımdaydı işte. Sağlıklı günlerindeki hali ile ve tüm güzelliği ile karşımdaydı. Her zaman seslendiği gibi seslendi bana:

"Nasılsın benim aslan oğlum, ay yüzlü Yusuf'um, iyi misin?"

Bu soru kulaklarımda birçok defa yankılandı. O anda uyandım. Bir daha da uyuyamadım. Uzun bir süre başucunda bekledim babamın. Kalktığında büyük bir heyecanla aynalardan ve lunaparktan bahsettim. Beni oraya götürmesini çok istediğimi söyledim. Babamın yüzü garip bir hal aldı. Hem şaşırdı, hem üzüldü, hem sinirlendi. Fakat kızgınlığını bana belli etmemeye çalıştı. Gözlerini gözlerimin hizasına getirmek için eğilerek konuştu benimle. Lunaparkın kasabaya bu yıl henüz gelmediğini, bunları Metin'in uydurduğunu, zaten babasının da dün gece onun akla hayale gelmedik yalanları nedeniyle çevrelerinde bazı sorunlar yaşadıklarından bahsettiğini söyledi.

En son olarak yine bu köyden bir çocuğu, yağmurlu bir günde uçurumdan düşerek öleceğine inandırmış. Güya bunu rüyasında görmüş. Gerçekten de, uzaktaki fındık bahçelerine giderken, özellikle yağmurlu günlerde çok tehlikeli bir hal alan, yolu çok dar ve derinliği korkutucu bir yamaçtan geçiyorlarmış. O gün çok yağmur yağınca, tarlaya götürmemeleri için kendisini odaya kilitlemiş. Sebebi sorulduğunda Metin'in rüyasından bahsetmiş...

"Kuyruklu yalanlarıyla seni de kandırmış işte. Artık büyüdün, bu sene ikinci sınıfa gideceksin, bebek değilsin, inanma böyle şeylere" diye de ekledi kapıdan çıkarken.

Ben bu yalana inanmış olmaktan çok, bunun bir yalan olmasına üzüldüm. Doğru olmasını çok istediğim bir yalandı bu. Kendimi tutamadım, ağladım bir süre. Babaannem sildi gözyaşlarımı, okşadı saçlarımı.

"Ağlama be evladım" dedi. "Dökme gözyaşını bu kadar. Varsın yalan olsun o aynalar. Geçen hafta rüyamda gördüm dediydin ya. Yine girer rüyana görürsün sen anacığını. O Metin denilen oğlandan da uzak dur emi."

Babaannem sonunda uzun bir "ah" çektiği

derin bir nefes aldı. Gözlerine ve sesine çöken bir hüzünle mırıldandı: "Aslında o da küçük daha. Fakat o mendebur babası, olur olmaz yere hep dövermiş çocuğu. Akşam biraz bahsetti anası. Adam başkasına sinirlense hıncını çocuğundan ve karısından alıyormuş. Çocuğa böyle tesir etti demek ki."

O gece rüyamda babamla lunaparka gitmiştik. Babam dışarıda bekledi. Ben o aynalı kapıdan içeri girdim. Sımsıkı sarıldım anneme. İçeride çok daha büyük ve şatafatlı başka bir lunapark vardı. Atlıkarıncaya bile bindik beraber. Gün boyunca gezdik eğlendik. Hava kararmak üzereyken döndüm. Anlattıklarıma çok şaşırdı babam. Bu tarafta henüz beş dakika bile geçmediğini söyledi.

Bu rüyanın benzerlerini defalarca gördüm. Metin'in söylediği kuyruklu yalanlar bende işe yaramıştı. Fakat onun için durum daha kötü olmuş, babasından gördüğü zulüm daha da artmıştı. Oysa okulda çok başarılıymış Metin. Okumaya çok meraklıymış. Yolda bulduğu gazete parçalarını bile okurmuş. Onun vücudundaki izleri fark eden öğretmeni, "Hem çok zeki hem kuvvetli bir hayal gücü var. Yazık etmeyin bu çocuğa. Böyle devam ederse konuyu başka yerlere taşımam gerekebilir" diye uyarmış babasını fakat kâr etmemiş...

O yıl fındık toplama işi bitince, annesinin Metin'i de yanına alarak evi terk ettiğini duyduk. Gittikleri yer bilinmiyordu. Zamanında bu adamla kaçarak evlendiği için, onu affetmeyen ailesi de bilmiyordu nerde olduklarını. Bütün aramalara rağmen izlerine rastlanmadı. Sanki yer yarılmış da içine girmişlerdi. Okulda bile, halen yaşıyor olup olmadıkları konuşulur olmuştu. Bu olanlardan ben de çok etkilenmiştim. Bunu fark eden babaannem bir ara içime bir su serpti; fındık amelelerinin geldiği o uzak memlekete yine onların yardımı ile gitmiş olabileceklerini söyledi bana. Bunu sakın kimseye deme diye sıkı sıkı tembihledi.❖

Picasso, Afat, 1938,
NewYork Modern Sanatlar Müzesi
https://www.moma.org/collection/works/29369

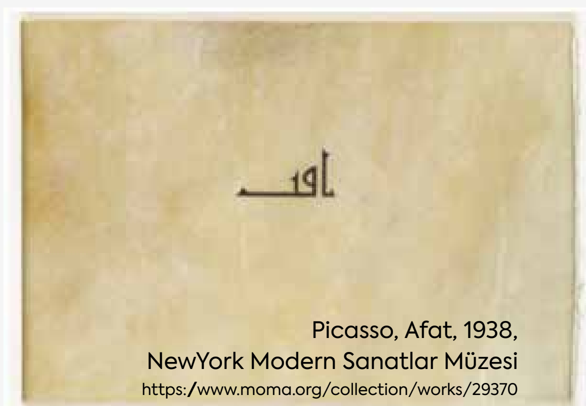
Picasso'nun Afet'i

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

Picasso bir ressam olarak yirminci yüzyılın en meşhur ve tanınmış adamlarından birisi olmuştur. Picasso, halkının büyük çoğunluğu Kuzey Afrika asıllı olan, İspanya'nın Cebelitarık Boğazına yakın eski bir Endülüs şehri olan Malaga'da doğmuştur.

On dokuzuncu yüzyılın sonunda başlayan modern sanatın en önemli akımlarından birisi olan Kübizm tarzıyla öne çıkan ressamın Afrika ve İslam sanatından ilham aldığı herkes tarafından bilinir.

O dönemde pek çok sanatçı, Paris'te Louvre Müzesi, Londra'da British Müzesi ve Berlin'de Bergama Müzesini ziyaret ederek Asya ve Afrika'dan ve sömürge ülkelerinden toplanıp getirilen İslam sanat eserlerini görmeye gitmiş ve hayranlıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı sanatçılar Asya ve Afrika gezilerine çıkmış, hatta bazıları uzun yılar egzotik ülkelerde yaşayarak farklı deneyimler geliştirmişlerdir.

Picasso, Afat, 1938,
NewYork Modern Sanatlar Müzesi
https://www.moma.org/collection/works/29370

Picasso'nun İlham Kaynağı

Şüphesiz Picasso'nun sanatında en etkili ilham kaynağı Endülüs mirası olmuştur. Arap ve Kuzey Afrika kültürlerinin bir mirası olan Endülüs, sekiz yüzyıl süren uzun bir devirde sadece İspanya'yı değil belki bütün Avrupa'yı derinden etkilemiş ve İstanbul'un Fethi ile başlayan Yeniçağ ile, Orta çağ karanlığının sona ermesine ve Rönesans'ın başlamasına da kaynaklık etmiştir.

Avrupa ve Amerikan sanatında İslam sanatlarının etkisi, üzerine çok çalışılmış konular arasındadır. Pek çok sanatçı İslam sanatının motiflerini eserlerinde kulanmış bilhassa Hat sanatı sadece Batı dünyasında değil Japon ve Uzak Doğu sanatında da etkisini göstermiştir.

İspanya'da Endülüs devleti sona erdikten sonra bile yapılan mimari eserlerin süslemelerinde geometrik Kufi Hat sanatı süslemelerin devam ettiği görülmektedir.

İslam Sanatları Batı Sanatına Yol Gösterici Oldu

Modern sanatın klasik ve geleneksel figür sanatından uzaklaşma çabaları soyut sanat anlayışını doğururken zaten temelleri soyut sanat üzerine kurulu olan Geleneksel İslam sanatlarının Batı sanatına yol gösterici olması kaçınılmazdır.

Zaten Hat sanatı hiyeroglif yazının biraz ötesine geçerek, doğadaki bitki ve hayvan figürlerinin soyutlanmasıyla oluşan bir yazı sembolizmi içerir. Ebru sanatı da tamamen soyut resimdir. Tezhib, minyatür ve çini sanatları da soyutlama üzerine kuruludur.

Picasso resme başladığı ilk dönemlerinden itibaren Endülüs'ün zengin birikiminden yarar-

Picasso, Medjusiya (Afet-Sihirli Kadın), 1938, NewYork Modern Sanatlar Müzesi
https://www.moma.org/collection/works/29371

lanmaya başlamış ve bilhassa Afrika sanatı olarak tanımlanabilecek ve Kübizmin de temelini oluşturan totem ve maskeleri çalışmalarında kullanmaya başlamıştır.

Picasso bazı şair arkadaşlarının kitapları için gravür ve resimler yapmıştır. Bunların bazılarında resim ve yazı ilişkisi üzerinde durmuş bilhassa Hat sanatının dinamizminden yararlanmıştır.

Picasso, 1940 yılında şair Iliazd'in (Ilia Zdanevitch) "Afat. Soixante-seize sonnets" kitabı için bir seri Arapça "Afat" yazılarından oluşan kaligrafi çalışmaları yapar. 1948 yılında da Pierre Reverdy'nin "Le Chant des Morts" kitabı için çok sayıda kaligrafi resimler yapmıştır.

Picasso, Hat sanatının soyutlamanın zirvesi olduğunun farkındadır. Zaman zaman Paris'te kendisini ziyarete gelen Türk sanatçılarına bunu söylemiştir. Avrupa'ya sanat eğitimine giden ve Picasso ile görüşen pek çok sanatçı, Picasso'nun İslam sanatının ve bilhassa Hat sanatının önemine dikkat çektiğini ve niçin Avrupa'da dolandıklarını sorduğunu hatıralarında naklederler.❖

Picasso, 1948, Le Chant des Morts

Ruhsal Şifa

'Eşim Beni Anlamıyor; İlişkimiz Artık Çok Rutin ve Sıkıcı Hale Geldi'

FEYZULLAH AKDAĞ
Psikolojik Danışman

Soru: **32 yaşındayım ve 2 çocuk annesiyim. Evliliğimin on ikinci yılına girmek üzereyim ancak eşim beni anlamıyor, ihtiyaçlarımın farkında bile değil. Bazen sırf onun için giyiniyorum, süsleniyorum ama bunu fark etmiyor bile. İlişkimiz artık çok rutin ve sıkıcı hale gelmiş durumda. Çok şükür kocamla ciddi problemler yaşamıyoruz ancak bahsini ettiğim sıradanlaşma ve anlaşılamama hissi artık ilişkimize zarar vermeye başladı. Hocam, bu konuda ne yapabilirim?**

Cevap: Bahsini ettiğiniz problemleri sağlıklı yürüyen evliliklerde bile dönem dönem duyabiliyoruz. Bu cümlelerin artması ilişkide alarm manasına geliyor. Zira anlaşılmadığını hissetmek beraberinde engellenme, haksızlığa uğrama, baskı altında hissetme ve bunalıma girme gibi durumları da getirir. Peki, bu durumları asgari hale getirebilmek adına neler yapabiliriz?

Öncelikle robotlardan bahsetmediğimizi unutmayalım. İnsandan bahsediyorsak ömür boyunca aynı hal üzere yaşamak mümkün değildir. Yani mükemmel gözüyle baktığımız evliliklerde bile bazen anlaşılamamak, anlaşamamak, tartışmak, bunalmak mümkündür. Bunların "bazenlikten" çıkıp "her zamanlığa" dönüşmesi ortada bir problemin olduğuna işarettir.

Bu problemlerle bizlere başvuran birçok eşin birbirlerini çok iyi tanımadıklarını müşahede ediyoruz. Eşler birbirlerinin sevdiği ya da sevmediği şeyleri genelde biliyorlar ancak bu tanımanın sadece yüzeysel kısmıdır ve ilişkide bazı şeylere yetse de genel olarak köklü çözümler için sevmek/sevmemek listesinden daha fazlasına ihtiyacımız vardır. Evet, eşinizin sevdiği yemeği bilmeniz güzel ve doğru bir adımdır. Ancak her şeyi güzel bir yemeğe bağlamak hatalı bir yaklaşımdır. Yemek esnasında davranışlar, konuşulacak konular ve beklentiler eşlerin birbirlerini daha detaylı tanımasıyla sağlıklı bir zeminde ilerleyebilir.

Eşlerin öncelikle kadın ve erkek fıtratının ve beyin yapılarının dolayısıyla düşünme biçimlerinin farklı olduğunun bilincinde olmaları gerekir. Mesela kadın için göz teması çok önemli ihtiyaçken erkekler için göz teması kurmak pek ilgi çekici değildir. Erkek, sonucun ne olacağına daha fazla odaklanırken kadın sonuçtan ziyade sürecin nasıl olduğu ile ilgilenir. Hal böyleyken göz temasının karısı için ne kadar önemli olduğunu bilen bir erkek, karısı için göz temasına dikkat ederken, kadın da kocası için yemekten sonrasına odaklanmayı deneyebilir. Kadın ve erkek arasındaki biyolojik ve psikolojik farkların öğrenilmesi eşler için hayati öneme sahiptir. Evlilik öncesi için de diğer cinsiyeti tanımak ve evliliğe daha sağlıklı adımlar atmak adına ciddi bir kazanımdır.

İnsanlar genel olarak düşünce ve davranışlarına göre görsel, dokunsal, işitsel ve kinestetik (hareket) olmak üzere dört bölümde sınıflandırılabilir. Her bireyin kişiliği kendine has olmakla beraber bahsini ettiğimiz dört sınıftan birinin özelliklerini diğerlerine göre daha fazla taşımaktadır. Daha kaliteli bir ilişki ve köklü çözümler arıyorsak biyolojik ve psikolojik farklılıklarımızın farkına vararak düşünce ve beklentilerimizi bunlara göre düzenlememiz gerekmektedir.

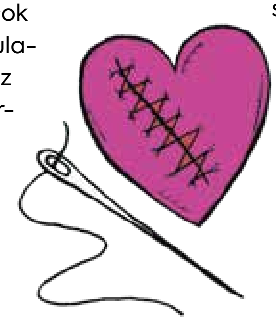
Görsel insanların görme ile ilgili özellikleri güçlü olduğundan şık giyinmeyi, takı takmayı, bakımlı olmayı çok önemserler. Toplumda belli bir zevk sahibi olarak tanınırlar. Görsel özellikleri ağır basan insanlara görsel ve somut mesajlar göndermezseniz çatışmalar yaşayabilirsiniz. Görsel birey hediye, takı ve benzeri jestlerden çok hoşlanır. Güzel giyinmek, bakımlı olmak onlar için çok önemlidir. Görsel birine "seni seviyorum" demek (işitsel), sarılmak (dokunsal), onu bir yerlere götürmek (kinestetik) ona alınan bir hediye kadar tatmin edici olmaz. Ona sevildiğini göstermeniz gerekir. İşlerde yardım etmek, zor zamanlarında yanında olmak en önemli sevgi işaretlerindendir.

İşitsel insanlar işitmekten hoşlanan, dinlemeye yatkın, yeri geldikçe konuşan özelliklere sahiptirler. Sözlere ve telaffuza çok önem verirler. Böyle insanların kulağına eğilip sevildiğini fısıldamanız ona verilecek en büyük hediyelerdendir. Duyduğu övgüler ve tatlı sözler onu bulutların üzerine çıkarırken, duyacakları eleştiri ve kötü sözler diğer sınıflara göre daha yıkıcı olur işitsel insanlarda. İşitsel insanlar konuşarak rahatlamaya yatkındır. Böyle bir eşe sahipseniz gözlerine tebessümle bakarak onu dinlemeye önem verin.

Dokunsal insanlar için tensel temas çok önemlidir. Uzaktan uzağa sevemezler. Eğer onunla sorunlarınızı çözmek istiyorsanız bunu ona sevgiyle dokunmadan yapmanız pek mümkün değildir. Dokunmak ve dokunulmak bu insanların dünyasında anlaşılabilmenin anahtarıdır. Eşiniz bu gruba dâhilse ona şiir yazmak yerine bir defa içten sarılın onun için yeterli olacaktır. Bu gruptaki bireylerin felsefesi özetle "seven insan dokunur; sevdiğini, değer verdiğini dokunarak gösterir"dir.

Kinestetik (hareketli) yapıya sahip olan insanların en önemli özelliği yerinde duramayan enerjik insanlar olmalarıdır. Evde mum ışığında eşiyle yemek yemek onlar için büyük bir zorluktur. Bundan zevk alamazlar. Bunun yerine eşiyle seyahat etmek onu tatmin edecek en önemli etkinliklerdendir. Eşiniz dün ona getirdiğiniz pahalı tektaş yüzüğe rağmen "beni sevsen şuraya, buraya götürürdün!" diye serzenişte bulunuyorsa eşinizin görsel değil kinestetik yapıda olduğunu anlamanız gerekmektedir. Tektaşa vereceğiniz parayı seyahate ayırmanız ilişkinizi çok daha sağlıklı kılacaktır.

Saydığımız bu dört özellik her insanda çeşitli yoğunlukta vardır. Ancak biri ya da en fazla ikisi çok daha baskındır. Eşinizi bir de bu açıdan değerlendirerek hangi kategoriye girdiğini saptayın ve onun için gerekirse bir miktar da kendinizden ödün vererek daha sağlıklı ve huzurlu bir yuva için önemli bir adım atın. Tabi eşinizden önce kendinizin hangi kategoriye girdiğini de öğrenmeye gayret edin. Bu sayede ihtiyaçlarınızı ve zaaflarınızı da fark etmeniz kişisel gelişimize büyük katkı sağlayacaktır. Eşinizle beraber bu yazımı okuyup hangi kategoriye daha yakın olduğunuzu konuşmak güzel bir başlangıç olabilir. ❖

Sorularınızı **ruhsalsifa@gmail.com** adresine yazabilirsiniz.

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Bilgisiz insan, her işte ya ileri gider
ya geri kalır.
— HZ. ALİ (KV)

Bir insanın olgunluğu, öfkesini yönetebilmesinden anlaşılır. Olgun insan kızmayan değil, öfkesini iyi yönetebilen insandır.
— DOĞAN CÜCELOĞLU

İnsan fikre dost olunca tarihe, coğrafyaya, ormana da dost olur, ağaca da dost olur.
— FETHİ GEMUHLUOĞLU

İnsanın yalnız ekmeğe değil,
şefkate de ihtiyacı vardır.
— LACARDAİRE

Zaman paraya benzer,
lüzumsuz yere sarfetmedikçe daima yeter.
— NAHİT KATLAN

Aptallığa giden iki yol vardır:
Birincisi doğru olmayana inanmak, diğeri doğru olana inanmayı reddetmek.
— S. KİERKEGAARD

Bir fikir ayrılığına rağmen karşındakine saygı duyabiliyorsan, insan olmuşsun demektir.
— DOSTOYEVSKİ

Amaçsız okumak da vakit öldürmektir.
— PROF. DR. SÜHEYL ÜNVER

Her şeyden önce iyi insan olalım, ondan sonra mutlu oluruz.
— J. J. ROUSSEAU

Müslüman, çağın gözüyle İslam'a bakmaz,
İslam'ın gözüyle çağa bakar.
— RASİM ÖZDENÖREN

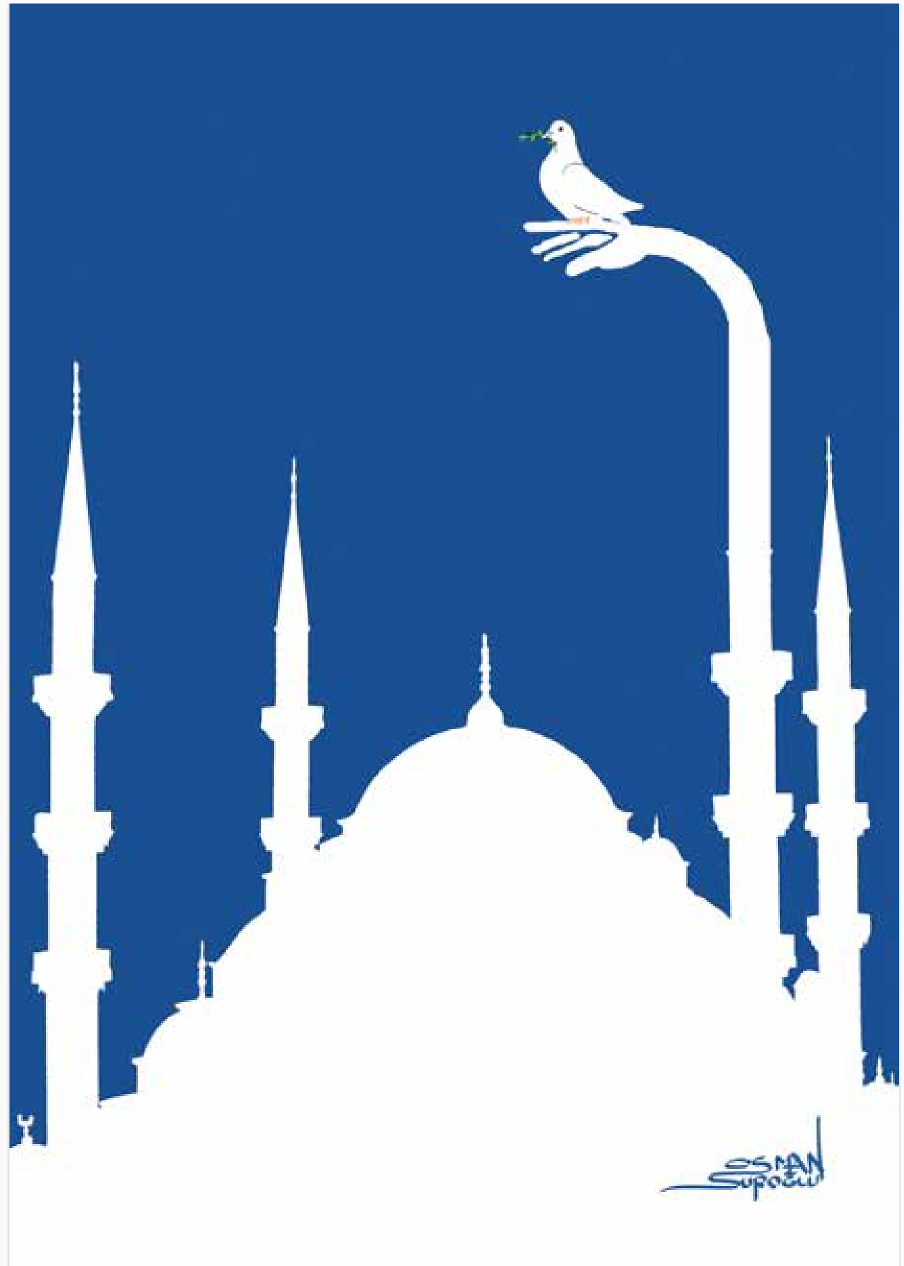
Bir insanı değiştirebilirim diye girme hiçbir yola.
Ben bu huyuna katlanabilir miyim diye düşün.
Kimse değişmez!..
— P. COELHO

İnsanlarla alay etmek; inanıyorsak günah,
inanmıyorsak ayıptır.
— HÜSREV HATEMİ

HAL DİLİ

OSMAN SUROĞLU

barışa davet

Allah dermansız dert yaratmamıştır.

Biz bilmiyorsak da mutlaka bir dermanı vardır.
Allah'ın âdeti böyledir.
Ölümün ise dermanı olmaz; zira ölüm dert değildir.

Ömer Tuğrul İnançer